

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra slovanských jazyků a literatur
Oddělení ruského jazyka a literatury

Bakalářská práce

Vzlety a pády ruského hokeje

(Ups and downs of russian hockey)

Vypracoval: Andrej Haška
Vedoucí práce: PhDr. Marta Vágnerová, Ph.D.

České Budějovice 2017

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

České Budějovice, 27. dubna 2017

Andrej Haška

.....

Poděkování

Touto cestou bych chtěl poděkovat vedoucí mé bakalářské práce paní PhDr. Martě Vágnerové, Ph.D., za poskytnuté konzultace, doporučení a cenné rady, jež byly velmi přínosné a dopomohly k zpracování této práce.

Katedra slovanských jazyků a literatur
Oddělení ruského jazyka a literatury
Pedagogická fakulta, Jihočeská univerzita, České Budějovice

Vzlety a pády v ruského hokeje

Práce je psána česky. Pojednává o úspěších a neúspěších sovětského a ruského hokeje, zabývá se historií hokeje v Rusku, jeho vývojem, mapuje první úspěchy týmu, zabývá se obdobím tzv. zlaté éry ruského, respektive sovětského hokeje. Jsou zde sestaveny portréty nejúspěšnějších trenérů a hráčů, kteří působili v různých obdobích, a dalších vybraných osobností. Na závěr jsou porovnány výsledky ruského hokeje před a po rozpadu Sovětského svazu.

Vedoucí práce: PhDr. Marta Vágnerová, Ph.D.

Department of Slavic languages and literatures
Department of Russian language and literature
Faculty of Education, University of South Bohemia, České Budějovice

Ups and downs of Russian hockey

The thesis is written in Czech. It discusses achievements and failures of Soviet and Russian ice hockey, deals with history of ice hockey in Russia and its development, it also maps the first successes of the team and follows up the term of so called „Golden era of Soviet ice hockey“. It includes portrayals of the most successful coaches and players, who were active in various periods, and other chosen figures. In the conclusion there is a comparison of results of the Russian ice hockey before and after the collapse of the Soviet Union.

Supervisor of the bachelor thesis: PhDr. Marta Vágnerová, Ph.D.

OBSAH

Úvod	7
1. Teoretická část	8
1.1 Historický exkurz	8
1.2 Vývoj hokeje	14
1.2.1 V SSSR.....	14
1.2.2 V Rusku.....	17
1.3 Série století 1972.....	18
1.3.1 Kanada vs. SSS.....	18
1.3.2 Kanada v šoku.....	19
1.3.3 Utkání s ČSR.....	22
1.4 Nejúspěšnější trenéři	23
1.4.1 Trenéři SSSR.....	23
1.4.2 Trenéři Ruska.....	32
1.5 Nejúspěšnější hráči.....	40
1.5.1 Hráči SSSR.....	40
1.5.2 Hráči Ruska.....	42
1.6 Vzlety a pády hokeje v Rusku	44
1.6.1 O poklesu národního týmu a o roli trenérů.....	44
2. Praktická část	46
2.1 Porovnání sborné SSSR a Ruska.....	46
2.2 Komentář k zmiňovaným výsledkům.....	50
Závěr	52
Резюме.....	54
Seznam použité literatury.....	56
Dokumentární přílohy	

Úvod

Tématem mé bakalářské práce jsou vzlety a pády ruského hokeje. Ruský hokej se odnepaměti řadí mezi nejlepší na světě. Důkazem tohoto tvrzení jsou úspěchy na velkých akcích a také nespočet výborných hráčů působících v nejslavnější lize světa, kterou je bezpochyby Národní hokejová liga (NHL). Toto téma pro práci jsem si zvolil proto, že se zajímám o hokej, zejména o ruský.

Cílem mé práce je sestavit ucelenou informaci o mimořádně úspěšných a mimořádně neúspěšných obdobích v ruském, respektive sovětském hokeji, o nejvýraznějších postavách ruského hokeje a jejich bohaté sportovní kariéře.

Práce obsahuje část teoretickou a část praktickou. V teoretické části se zabývám historií vývoje hokeje, počátky hokeje v Rusku, jeho vývojem a prvními úspěchy, kterých dosáhli ruští hokejisté na prestižních mezinárodních turnajích. Na základě studií příslušné literatury zjišťuji, která léta jsou považována za „zlatou éru“ nebo „zlatá léta“ ruského (resp. Sovětského a ruského) hokeje a kteří trenéři a nejúspěšnější hráči v daných obdobích působili.

O nejúspěšnějších a nejslavnějších osobnostech ruského a sovětského hokeje jsem sestavil medailonky, obsahující popis klubové a reprezentační kariéry, osobní život, největší úspěchy individuální i týmové, rekordy a statistiky za dobu jejich aktivní kariéry. Zdrojem pro vytvoření jednotlivých medailonků o výrazných postavách ruského a sovětského hokeje byla částečně wikipedie, a to z důvodu nemožnosti získání potřebných tištěných publikací z Ruska.

Praktická část obsahuje přehled výsledků ruské hokejové reprezentace na nejprestižnějších světových soutěžích, jako jsou Olympijské hry (konané jednou za čtyři roky, od roku 1920), mistrovství světa (probíhá každý rok taktéž od roku 1920) a světový pohár (byl znovuzrozen v loňském roce a poprvé se uskutečnil v roce 1996). Dále zde porovnávám výsledky ruského hokeje před a po rozpadu SSSR a poukazují na to, která období byla úspěšnější, zda sovětská éra nebo novodobé období po rozpadu Sovětského svazu.

Zdrojem pro tuto práci byly z velké části internetové stránky a také knižní publikace: 50 let ruského hokeje, Světový hokej (Karel Gut, Gustav Vlk), О хоккее и не только (Якушев А. С.), Молодая гвардия, Хоккей. Родоначалъники и новички (А. С. Тарасов) a další.

1. Teoretická část

1.1 Historický exkurz

Je známo, že hra lední hokej vznikla v Kanadě v 60. letech 19. století. V roce 1879 byly formulovány první pravidla této hry a o 20 let později byla v Montrealu postavena první hokejová aréna s umělým ledem. Na samém počátku 20. století Kanadčané seznámili s hokejem i evropské země. Po mnoho desetiletí byli favority v tomto sportu, ničili své soupeře z celého světa na různých turnajích.

Jak uvádí F. Razzakov (2012), ruští hokejisté poprvé poznali porážku na mistrovství světa v roce 1933, kde podlehli Spojeným státům a na olympijském turnaji byli poprvé poraženi v roce 1936 Velkou Británií. Lze si však všimnout, že za národní týmy Spojených států a Velké Británie nastupovalo mnoho hráčů kanadského původu.

V Sovětském svazu se hokej poměrně dlouhou dobu nerozvíjel. Nicméně 2. polovina 40. let 20. století byla začátkem organizovaného rozvoje a šíření skutečně masivního hokeje v zemi (první šampionát se konal v roce 1947). Učitely Sovětského svazu v této věci byli sousedé v socialistickém táboře – Češi, kteří za své učitele považovali Kanadčany.

K zařazení Sovětské hokejové sborné na mezinárodní scénu došlo v roce 1954, kdy se sovětští hokejisté poprvé účastnili světového šampionátu ve švédském Stockholmu (21. v pořadí), kde se turnaj hrál jednokolovým systémem každý s každým. Debut se ukázal být skvělým – hokejisté se stali mistry světa hned při své premiérové účasti a Kanadu porazili o jeden jediný bod. Vzájemný zápas přitom dopadl ve prospěch Sovětského svazu, s drtivým skóre 7:2.

Po mnoho let Kanadčané dominovali na mistrovstvích světa a pravidelně brali zlato. A teprve ve 2. polovině 40. let přerušilo nadvládu Československo, které se dvakrát stalo mistrem světa, a to v letech 1947 a 1949. Ale v 1. polovině 50. let získali Kanadčané svoji

nadvládu zpět, když zvítězili na třech po sobě jdoucích šampionátech. V následujícím roce se Kanada MS neúčastnila. Tehdy brali poprvé ve své historii zlato Švédí. O rok později, když se Kanadčané vrátili, v cestě jim stál už zcela jiný tým – Sovětský svaz. V roce 1955 vrátili Sovětům první porážku a vyhráli vysoko 5:0, ovšem od počátku 60. let, a to konkrétně od roku 1963, se stal Sovětský svaz pravidelným účastníkem mistrovství světa a od té doby začal reprezentaci Kanady přehrávat na všech turnajích. V tom okamžiku Kanadčané nebyli v nejsilnějším složení, protože za ně nehráli hráči z nejlepší hokejové soutěže – kanadsko-americké NHL.

Nicméně v roce 1964 na mistrovství světa v Rakousku byla Kanada poprvé sestavena z nejlepších hráčů NHL, přesto tento tým nakonec obsadil jen 4. místo, zatímco Sovětský svaz získal zlato.

V roce 1964 vláda SSSR souhlasila s tím, aby sborná zkusila štěstí v souboji s kanadskými profesionály. Impulzem tohoto kroku bylo setkání tehdejšího prezidenta Chruščova se dvěma trenéry – Tarasovem a Černyševem na oficiální slavnosti v Kremlu, na počest vítězství sovětských sportovců na zimních olympijských hrách v Innsbrucku. I Chruščov podpořil sovětskou reprezentaci, když řekl: *„Если вы уверены в нашей победе, то дерзайте – вызывайте канадцев на поединок“*. (Razzakov, 2012: 5)

Poté Tarasov každoročně cestoval se svým týmem CSKA „na turné“ po Americe a snažil se vyzvat vedení NHL, aby se domluvili na zápase. Ovšem vedení NHL nespěchalo, nejspíš z důvodu, aby podobnou sérii neprohráli. Faktem je, že v polovině 60. let NHL neprožívala nejlepší časy, a to kvůli malému přílivu čerstvé krve do ligy.

Podle údajů F. Razzakova (2012), v NHL tehdy účinkovalo 6 předních klubů: Montreal Canadiens, Toronto Maple Leafs, Chicago Blackhawks, Detroit Red Wings, Boston Bruins a New York Rangers. Největší podíl tvořili zkušení hráči ve věku 28-35 let. Proto se šéfové NHL oprávněně domnívali, že se jejich hráčům bude těžko utkávat se sovětským mladičkým týmem, který dával přednost dravému hokeji. Kanada tedy musela omladit kádr. Stalo se tak v roce 1967, kdy byla NHL rozšířena o dalších šest týmů, kterými byly Los Angeles Kings, Oakland Sealk (později zrušen), Pittsburgh Penguins, Philadelphia Flyers, Minnesota North Stars (v roce 1993 přestěhován do Dallasu a přejmenován na Dallas Stars) a St. Louis Blues. O 3 roky později se do ligy připojily týmy Vancouver Canucks a Buffalo Sabres.

Kanada se snažila několika hráči z Národní hokejové ligy posílit svůj tým na mistrovství světa, ale to jim pomohlo pouze k bronzové příčce. Vzájemný zápas se Sovětským svazem prohrála 2:1. Sovětská sborná i nadále měla nad Kanadou výraznou převahu. Statisticky to vypadalo takto: ve 2. polovině 60. let se SSSR stal 5krát mistrem světa (1965, 1966, 1967, 1968, 1969), a Kanadčané obsadili následující místa: 4. místo v roce 1965, 3. místo v roce 1966, 3. místo v roce 1967, 3. místo v roce 1968 a 4. místo v roce 1969.

Tato absolutní dominance sovětského hokeje nad kanadským dříve či později musela donutit průkopníky tohoto sportu k reakci. Kanadčané byli prostě povinni zvednout rukavici, hzenou sovětskými hokejisty a postavit proti nim své nejlepší hráče z NHL. Chystali se to uskutečnit už v roce 1970, kdy měli uspořádat mistrovství světa ve své zemi. S tím ale nepochodili u IIHF (Mezinárodní federace ledního hokeje). K nevoli Kanadčanů se nakonec světový šampionát přesunul do Stockholmu ve Švédsku. Toto řešení Kanadu rozlítlo. Prohlásila, že ruší veškeré vazby s evropským hokejem. Sovětský svaz si ale nadále přál utkat se s Kanadou, za kterou by už neměli nastupovat poloprofesionální hráči, nýbrž hráči z NHL.

Po několik let připravoval trenér SSSR své svěřence – hráče CSKA a sborné (lvi podíl hráčů měli právě ti z armádního týmu CSKA) k sérii utkání s kanadskými profesionály. Proto ještě v polovině 60. let trenér Tarasov vytvořil unikátní pětku, která hrála podle systému 2+2+1 (2 daleko vysunuté útočníci, 2 záložníky (centry) a 1 obránce – stoper.

V únoru roku 1972 národní sovětský tým opět vyhrál olympijské zlato v japonském Sapporu. Byly to poslední zápasy, na kterých národní tým vedlo duo Tarasov a Černyšev. Trojnásobnými olympijskými šampiony se stali Davidov, Cygankov, Kuzkin, Ragulin a Firsov.

Po dobu několika let tato pětku v CSKA Moskva a sborné prošla změnami a na počátku 70. let (krátce před tzv. Super sérií) se skládala z těchto hráčů: Vladimir Vikulov, Valerij Charlamov (útočníci), Anatolij Firsov a Gennadij Tsygankov (obránci), Alexandr Ragulin (stoper). Těsně předtím, než začala Série století, byli odvolání trenéři Tarasov a Černyšev. Místo nich na post trenéra sovětské sborné jmenovali Bobrova a Pučkova.

Tato změna, jak uvádí F. Razzakov (2012), byla chybou. Právě Tarasov se dlouho učil kanadskému hokeji a formoval sbornou na zápasy proti nim. Noví trenéři se v kanadském hokeji orientovali hůř a později se ukázalo, že v evropském hokeji také. Změna trenérů přispěla k první porážce SSSR na mistrovství světa poprvé za posledních 9 let. Na mistrovství světa v Praze sovětští hokejisté vybojovali stříbro, když prohráli ve finále s Československem. Za nezdařilý výsledek na MS může taky nejlepší hráč předešlého šampionátu – Anatolij Firsov, který odmítl jet do Prahy bez trenéra Tarasova.

Jak poznamenává F. Razzakov (2012), všechny tyto události nezůstaly bez povšimnutí kanadskou stranou. Vrchní představitelé kanadsko-americké soutěže souhlasili s tím, že se Kanada utká se Sovětským svazem, a přitom Javorové listy budou reprezentovat hvězdy z NHL.

Zdalo se, že Kanadčané si uvědomili, že Sovětský svaz bez trenérů Tarasova a Černyševa pro ně nebude velkou hrozbou. 2. září 1972 se uskutečnil první zápas Série století s kanadskými profesionály. Byl to ohromující úspěch sovětského hokeje, pod vedením Vsevoloda Bobrova. Legendy NHL byly poraženy v poměru 7:3. Podrobná analýza všech zápasů je popsána dále.

V článku Istorija ruskogo chokkeja (online) jsou uvedeny informace o druhém mistrovství světa v Moskvě v roce 1973. Turnaj skončil jasným vítězstvím pro domácí reprezentaci. V sezóně 1973-1974 poprvé na mistrovství světa vedli utkání 3 rozhodčí: 1 hlavní rozhodčí a 2 asistenti (čároví). Jak uvádí N. Malafaj (online), na jaře roku 1974 byl poprvé v Síni hokejové slávy v Torontu v Kanadě umístěn portrét zahraničního odborníka. Stal se jím Anatolij Tarasov. Vedle tohoto portrétu byla slova: „Anatolij Tarasov – vynikající hokejový teoretik, jenž vnesl obrovský přínos k rozvoji světového hokeje. Svět by měl děkovat Rusku za to, že dalo hokeji Tarasova“.

V prosinci 1975 a v lednu 1976 se uskutečnila první super série mezi ligovými týmy Sovětského svazu a týmem NHL. CSKA a Křídla Sovětů v těžkém boji porazili své slavnější protivníky. V únoru sborná opět vyhrává olympijské hry. V Innsbrucku ve finále poráží Československo 4:3 gólem Charlamova v posledních minutách zápasu. V roce 1978 SSSR v nelehké bitvě v Praze vrací zlato Kanadě. Následující rok hostila Moskva světový šampionát potřetí. Zlaté medaile zůstaly doma. V roce 1980 se konaly olympijské hry v USA v Lake Placid. Sovětský svaz, jak bylo zvykem, se probojoval do finále. Zde ale

narazil na domácí Spojené státy americké. Po dramatické a vyrovnané bitvě nakonec překvapivě vyhráli domácí hokejisté. V dalším roce se uskutečnil Kanadský pohár. Domáci byli jasnými favority. Ve finále však narazili na skvěle hrající Sovětský svaz a schytali nevídaný debakl před vlastními fanoušky 1:8.

V únoru roku 1984 zvítězili sovětské hokejisté na olympijských hrách, které se konaly v Jugoslávii v Sarajevu. Legendární Vladislav Tretjak se tak potřetí stal olympijským vítězem. Na světovém šampionátu v Moskvě získala sborná dvacátý titul mistrů světa.

Únor 1988 byl ve znamení olympijských her v Calgary. Her se účastnilo 12 mužstev rozdělených do dvou šestičlenných skupin. Sovětský svaz byl ve své skupině stoprocentní, s drtivým skóre 32:10. Sověti vyhráli o jeden bod před Finy a získali tak další titul olympijských šampionů. V roce 1989 se CSKA stalo dvanáctinásobným mistrem ligy v souvislé řadě. V tuto dobu začaly hromadné odchody sovětských hokejistů do zámořské soutěže.

Dle článku Istorija ruskogo chokkeja (online) byla v roce 1990 narušena hegemonie moskevského armádního týmu na hokejovém trůnu, který sovětský šampionát vyhrál třináctkrát po sobě. Nyní zlaté medaile získali hokejisté Dynamo Moskva. V zámoří byl nejlepším nováčkem NHL zvolen Sergej Makarov z týmu Calgary Flames. Makarov byl jako první sovětský hokejista oceněn zámořskou soutěží. Roku 1991 CSKA poprvé zůstalo bez medaile. V roce 1992 po rozpadu SSSR hrálo mistrovství světa SNS. Tato reprezentace vyhrála Olympijské hry ve Francii. Andrej Chomutov se stal trojnásobným olympijským vítězem. Na mistrovství světa v Německu se ruská sborná, pod vedením Borise Michajlova, stala držitelem zlatých medailí. Bylo to v pořadí dvacáté třetí zlato ze světového šampionátu (SSSR), první pro Ruskou federaci.

Na Olympijských hrách v Naganu roku 1998 poprvé hráli ti nejlepší hráči z NHL. Sborná, pod vedením Jurzinova, vybojovala stříbrné medaile. Ve finále podlehla výběru České republiky 0:1. V roce 1999 vyhrál poprvé Evropskou ligu v hokeji ruský tým – Metalurg Magnitogorsk. V dalším roce tento úspěch zopakoval. Na přelomu tisíciletí hostil mistrovství světa Petrohrad. Domáci měli na soupisce převážně hráče z NHL. Mistrovství ale pro pořadatele neskončilo šťastně. Rusové se umístili na historicky nejhorším 11. místě. Na olympiádě v Salt Lake City došla sborná až do semifinále. V něm prohrála s domácím

výběrem 2:3. V boji o bronz hrála sborná překvapivě s Běloruskem, které ve čtvrtfinále vyřadilo Švédsko. Zápas skončil drtivým vítězstvím ve prospěch Rusů. Na mistrovství světa ve stejném roce narazili ve finále hokejisté Ruska na výborně hrající mužstvo ze Slovenska. To nakonec porazilo sbornou 4:3 a zajistilo si tak první zlato v samostatné historii Slovenska.

V roce 2004, jak uvádí článek Istorija ruskogo chokkeja (online), na počest 50. výročí prvního vítězství SSSR na mistrovství světa, bylo přijato rozhodnutí o vytvoření Síně slávy domácího hokeje – první mezi všemi sporty v Rusku. V dubnu juniorský tým Ruska do 18 let pod vedením hlavního trenéra Valerije Bragina na mistrovství světa v Bělorusku zvítězil nad týmem z USA. Světový šampionát dospělých se konal v České republice v Praze a Ostravě. Národní tým nepostoupil ani do vyřazovací fáze a skončil na druhém nejhorším místě v historii. V tomto roce se konal Světový pohár, ve kterém se sborná neprobojovala ani do semifinále, když ve čtvrtfinále prohrála s výběrem z USA 3:5. Na mistrovství světa v Rakousku získali ruští hráči bronzové medaile.

V boji o 3. místo porazili výběr Tre kronor. Na olympiádě v Turínu v roce 2006 prohrála sborná v utkání o bronz s Českou republikou 0:3. Na mistrovství světa v Lotyšsku ve stejném roce skončilo Rusko pouze na 5. místě. Ve čtvrtfinále utrpělo porážku od Švédů, se skóre 0:6. Poprvé po rozpadu Sovětského svazu hostila MS Ruská federace. Ve své skupině sborná jasně vévodila. Neprohrála ani jeden zápas a vstřelila úctyhodných 27 gólů. Ve čtvrtfinále narazila na neoblíbeného soupeře – českou reprezentaci. Ve 3. třetině bylo 3 brankami rozhodnuto o postupu ruských hokejistů do semifinále. S Finskem ale prohráli gólem v prodloužení, který dal Koivu. V zápase o čestný úspěch pak porazili Švédsko 3:1. Pořadatelská země tak nadále čeká na vítězství.

MS 2008 se konalo v kolébce tohoto sportu, Kanadě. Hrál se ve 2 městech – Québec a Halifax. Rusové měli ve skupině Českou republiku. Vzájemné utkání vyhrála sborná 5:4 po prodloužení. Vítězství trefil Alexandr Morozov. Ve čtvrtfinále proti zemi s helvétským křížem zvítězili ruští hokejisté jasným rozdílem 6:0. Do finále propluli docela hladce. Finsko porazili rozdílem třídy. Finále mělo velmi pikantní náboj.

Domácí Kanada obhajovala zlato z Ruska. Po nerozhodném stavu následovalo prodloužení. Po řadě šancí nakonec rozhodl Ilja Kovalčuk po přihrávce Fjodorova. Sborná tak oplátila Kanadě rok starou porážku a vyhrála konečně po neuvěřitelných patnácti letech

MS. Na světovém šampionátu v roce 2009 ve Švýcarsku se uskutečnila repríza finále z Kanady. O zlatu rozhodl vítěznou trefou Alexandr Radulov. Na MS v Německu Rusko nepoznalo pocit prohry. Ve finále bylo jasným favoritem. Do souboje o zlato postoupila taktéž česká reprezentace, která vyhrála oba předešlé zápasy až na nájezdy. Sborná podcenila svého soupeře. Zápas skončil nejtěsnějším možným rozdílem, 2:1 pro Českou republiku. Mimořádně vydařené vystoupení měli ruští hráči na MS ve Finsku a Švédsku. Do finále prošli bez jakýchkoli překážek. Tam je překvapivě doplnil tým ze Slovenska, který postoupil na úkor reprezentace České republiky. Ve finále si sborná poradila s přehledem 6:2. V roce 2014 poprvé v historii hostilo MS Bělorusko. Pro sbornou to byl další povedený turnaj. Ve finále porazila silné Finsko 5:2. Toto vítězství znamenalo 4. titul mistrů světa za posledních 7 let, což je neúspěšnější období v historii Ruské federace.

Na světovém šampionátu v roce 2015 v Praze se Rusko opět probojovalo do finále. Při pravidelném soupeření s Kanadou tentokrát prohrálo velkým rozdílem 1:6. Po devíti letech se vrchol hokejové sezóny vrátil do Ruska. Národní tým měl ty největší ambice. Po suverénní hře v základní skupině a podařeném čtvrtfinále narazila sborná na nepříjemně houževnaté Finy. Ti jí nakonec překazili sen o titulu pořadatelské země a ruští hokejisté se museli spokojit s bronzovou medailí, uvádí Istorija ruskogo chokkeja online).

1.2 Vývoj hokeje

1.2.1 V SSSR

Podle článku Istorija ruskogo chokkeja (online) výraz „hokej“ se do Ruska dostal poprvé na konci 19. století. V roce 1911 Rusko vstoupilo do Mezinárodní federace ledního hokeje, ale byla to prozatím pouze formalita. V roce 1932 se v Moskvě poprvé konaly soutěže se zahraniční účastí hokejistů (tým z Německa). Ale skutečný rozvoj ledního hokeje (toho kanadského) se ještě nekonal, jelikož byl více rozšířen tzv. hokej s lehkým míčkem, který se nazývá „ruský“ hokej.

Za Petra I. byla hra „hokejky na ledě“ velmi populární a stala se takřka lidovou. Malý míč se s pomocí nohou kutálel do jamky, později se objevily hokejky a dřevěné brusle. Na počátku 20 století byl hokej s lehkým míčkem populární ve mnoha zemích Evropy. I v současnosti se konají mezinárodní turnaje v „ruském“ hokeji.

První zápasy v ledním hokeji se konaly v Moskvě roku 1946 a diváci viděli spoustu neobvyklého. Nízké mantinely, černý puk, podobný plechovce, kterou se hráči snažili dotlačit do malé brány. Velmi účinně vypadala trestná lavice, oplocena vysokou mříží, která se nazývala vězením. Udivovalo i vybavení sportovců. Oblékali si kamaše, na hlavu tankistickou helmu či cyklistickou přilbu, na ruce těžké rukavice, brankáři drželi v rukou dlouhé široké hole.

Nový sport se vyvinul díky hvězdám fotbalu a ruského hokeje (na ledě s míčkem). Mnozí hráči byli propojeni: Vsevolod Blinkov, Arkadij Černyšev, Michail Jakušin, Vsevolod Bobrov, Anatolij Seglin a další.

První mistrovství SSSR v roce 1946 se konalo ve dvou etapách. Kvalifikační zápasy se hrály v různých městech. Finalisté, tehdy tři moskevské kluby, obsadili stupně vítězů v tomto pořadí: Dynamo Moskva, CSKA (Centrální sportovní klub armády) a Spartak. Těsně před začátkem druhého mistrovství SSSR bylo týmům nařízeno, aby neodkladně jmenovaly své trenéry. Trenérem CSKA se stal Anatolij Tarasov a trenérem Dynama Arkadij Černyšev.

Druhé mistrovství probíhalo za účasti deseti klubů ve dvou kolech. Podle údajů z článku Istorija ruskogo chokkeja (online) se již hrálo podle evropských pravidel, na kluzišti s vysokým mantinelem. Na nejprestižnější zápasy Dynama Moskva se na východní tribunu Centrálního stadionu vešlo až neuvěřitelných 30 tisíc fanoušků. Brilantně hrál silný tým CSKA, kde zářili hráči jako Bobrov, Babič, Tarasov a Šuvalov. Dynamo pod vedením trenéra Černyševa bylo konkurenceschopné svému rivalovi. Spartak postupně ztratil kontakt se dvěma vedoucími týmy. V sezoně 1947/1948 se poprvé účastnil soutěže tým z hlavního města – Křídla sovětů a tým Vojenské vzdušné síly (CSK VVS Samara), který byl druhým vojenským týmem po CSKA. Vedoucím mužstva VVS byl generál Vasilij Stalin, syn Josifa Stalina. Vasilij povolal do týmu spoustu výborných hráčů. Ačkoliv do týmu přestoupil sám Bobrov, mistrem se stalo CSKA.

Objevem těchto let se stal vynikající obránce Nikolaj Sologubov – byl to člověk se složitým osudem. Účastnil se války s fašisty, byl raněn a dlouho nemohl normálně chodit. Avšak po překonání bolesti začal dokonce hrát hokej s lehkým míčkem. O tomto talentovaném hráči se dozvěděl trenér CSKA Tarasov a vzal si ho do týmu.

Před týmem VVS Samara stál velký úkol, získat zlato v domácím šampionátu v sezoně 1949/1950. Tuto událost všichni s netrpělivostí očekávali. V té době se „kanadský“ hokej stal v Sovětském svazu skoro stejně populární jako fotbal.

Ale hned po začátku sezony se stala obrovská tragédie. Při letecké katastrofě v blízkosti Sverdlovsku (nyní Jekatěrinburgu) zahynuli hráči týmu CSK VVS Samara. Přežili pouze Bobrov, který nestihl let, diskvalifikovaný Vinogradov a Šuvalov, který se neúčastnil soutěže. Tým i nadále hrál. Bylo ovšem nutné doplnit hráče. Zpráva o katastrofě zůstala utajena (taková byla doba – mnozí skrývali pravdu). Dokonce i v novinách se snažili nemluvit o rodinách nových hráčů. V nové sezoně 1950/1951 tým VVS Moskva získal spoustu skvělých hráčů. Následně se stal trojnásobným mistrem Sovětského svazu. Vítězství se ale nerodila lehce. V roce 1952 letci až v dodatečném zápase získali zlaté medaile, když porazili CSKA s výsledkem 3:2.

Prodloužit vítěznou sérii se hokejistům CSK VVS nepodařilo. V roce 1953 zemřel Josif Stalin a jeho syna poslali do důchodu. Tým byl rozpuštěn. Téměř všechny hráče převedli do CSKA. V klubu byly nyní dva týmy a oba mohly vyhrát šampionát země. Ale zlato z mistrovství v roce 1953/1954 nakonec putovalo Dynamu Moskva. V roce 1953 se Sovětská sborná poprvé účastnila mistrovství světa a hned získala zlaté medaile.

Tým CSKA byl nejčastějším sovětským mistrem, hned za ním bylo Dynamo, Křídla Sovětů a Spartak. Nic překvapivého v tomto složení nebylo, protože za každým týmem stály politické síly. Za armádním týmem stálo Ministerstvo obrany, tím pádem mohl trenér Tarasov nabírat do týmu téměř jakékoliv talentované hokejisty. Dynamo Moskva bylo pod dohledem KGB¹ a MV² a získávalo hráče hned po výběru CSKA.

Jak uvádí článek Istorija russkogo chokkeja (online), Křídla sovětů zaštiťovaly odbory, o Spartak se staral Ústřední výbor Komunistické strany Sovětského Svazu (ÚV KSSS). Výjimku tvořil sekretář ÚV KSSS Leonid Brežněv, který urputně fandil týmu CSKA.

---

¹ KGB – Výbor státní bezpečnosti (sovětská tajná služba), v originále: Komitět gosudarstvennoj bezopasnosti.

² MV – Ministerstvo vnitra, rusky celým názvem: Ministerstvo vnutrennich děl Rossijskoj Federacii.

Zvláště zajímavé byly turnaje, ve kterých se armádnímu týmu nedařilo získat titul. V roce 1969 se o osudu zlata rozhodlo v šesti utkáních mezi Spartakem a CSKA Moskva. Spartak porazil svého soupeře čtyřikrát a vyhrál tak celý šampionát. V další sezoně se CSKA vrátil na trůn. Tehdy se do brány postavil teprve sedmnáctiletý Vladislav Tret'jak, který se později stal legendou sovětského sportu a Mezinárodní hokejovou federací byl vyhlášen jako nejlepší hráč 20. století.

Na konci 80. let někteří sovětské hokejisty pokračovali v kariéře v sestavách týmů z jiných zemí, a to včetně NHL. Z toho důvodů se poměr sil výrazně změnil. Jak zdůrazňuje článek Istorija ruskogo chokkeja (online), vznikly nové týmy, které měly dobré sponzory a z toho plynoucí možnost uzavírat smlouvy s nejlepšími hráči, kteří zůstali v Sovětském svazu a později v Rusku.

1.2.2 V Rusku

Po rozpadu SSSR se v letech 1990 až 2008 hrála v Rusku nejvyšší klubová soutěž v ledním hokeji. V prvním ročníku ruské ligy získalo zlato Dynamo Moskva, po vítězství nad odvěkým rivalem CSKA Moskva. 3. místo nemohl obsadit nikdo jiný než Spartak Moskva. V příští sezoně zopakovalo Dynamo úspěch z předešlého ročníku. V sezoně 1993/1994 se stal překvapivě mistrem ligy tým Lada Togliatti, když ve finále porazil obhájce titulu z Moskvy. V další sezoně se vrátilo na hokejový trůn Dynamo Moskva.

Jak shrnuje článek Čempionat Rossiji po chokkeju s šajboj (online), v roce 1997 získal nečekaně titul tým ležící 250 km severovýchodně od Moskvy, Lokomotiv Jaroslavl. V dalších dvou letech vítězil Metallurg Magnitogorsk, v roce 2000 Dynamo Moskva a v roce 2001 se znovu vrátil na hokejový trůn Metallurg Magnitogorsk. Úspěch z předchozích let si zopakoval tým z města Jaroslavl. Tým vedený českým trenérem Vladimírem Vůjtkem se stal dvakrát po sobě mistrem. V týmu se prosazovali i další čeští hráči Jan Peterek a Karel Rachůnek. Od této sezóny začali pravidelně proudit do ruské soutěže zahraniční hráči, především z České republiky. Dále se šampion Ruska měnil téměř každý rok. Postupně se jím stali Avangard Omsk, Lokomotiv Jaroslavl (dvakrát po sobě), znovu Ak Bars Kazaň, Dynamo Moskva a Metallurg Magnitogorsk. V roce 2008 vyhrál poslední mistrovství Ruska Salavat Julajev Ufa.

Podle údajů článku Obščaja informacija o lige (online) se sezona 2008/2009 stala historickou. Mistrovství Ruska v ledním hokeji se změnilo na Kontinentální hokejovou ligu (KHL), které se účastní země nejen z Ruska. Jako prvním držitelem Gagarinova poháru se stal tým Ak Bars Kazaň. V dalším roce hokejisté z Kazaně zopakovali úspěch z předešlé sezóny. V sezóně 2010/2011 získal prvenství tým z autonomní republiky Baškortostán Salavat Julajev Ufa. Poté v soutěži po dobu dvou sezón vládlo OHK Dynamo Moskva vedené Olegem Znarokem. V další sezóně získal Gagarinův pohár tým Metallurg Magnitogorsk. Působili zde také dva čeští hráči, Jan Kovář a Milan Gulaš. V sezóně 2014/2015 ovládl soutěž klub SKA Petrohrad. Následující sezónu vystřídal na trůnu svého konkurenta opět Metallurg Magnitogorsk s dvěma reprezentanty České republiky, Janem Kovářem a Tomášem Filippim. Zatím posledním vítězem Kontinentální hokejové ligy je čerstvě SKA Petrohrad, který porazil svého soka z Magnitogorsku.

1.3 Série století 1972 – Osm zápasů, které změnily světový hokej

1.3.1 Kanada vs. SSSR

Jak uvádí L. Dvořák (online), kanadský hokej byl po několik desetiletí oddělen od evropského. V NHL působilo jen velmi málo hráčů z Evropy. Kanada opovrhovala olympiádami a mistrovstvími světa, pořádanými IIHF. Na těchto turnajích ji prezentovali především vítězové z amatérských soutěží. Vše ale změnilo podzimních osm zápasů v roce 1972, kde se poprvé utkali profesionálové z kanadsko-americké soutěže a sovětsí hokejisté, kteří jasně dominovali na předešlých olympiádách a mistrovstvích světa. Zápas byl součástí tzv. studené války, tudíž nešlo jen o hokej.

Spojené státy a Kanada doplatily na to, že nepovolávaly do reprezentací své nejlepší hráče. Medaile si mezi sebou dělili Švédsko, Československo a Sovětský svaz, ve společnosti soupeřů i o několik tříd slabších.

Kanadský bojkot měl své kořeny v událostech předcházejících MS 1970, které se poprvé v historii mělo konat v Kanadě. Hokejová federace pořadatelské země se snažila pro tento turnaj vyjednat možnost startu hráčů NHL. Proti sobě se však postavil tehdejší předseda MOV³ a velký odpůrce sportovního profesionalismu Avery Brundage.

---

³ MOV – Mezinárodní olympijský výbor, rusky: Meždunarodnyj olimpijskij komitět.

Ten pohrozil, že hráči, kteří nastoupí proti Kanadčanům, ztratí amatérský statut a přijdou o start na olympijských hrách v roce 1972. Mezinárodní hokejová federace pod tlakem ustoupila a již dojednaný start hráčů ze zámoří zrušila. Kanada na protest proti tomuto rozhodnutí na oplátku zrušila své pořadatelství MS a do roku 1976 se neúčastnila ani světových šampionátů, ani olympijských her. Důvodem byl mimo jiné skrytý profesionalismus hokejistů z východního bloku, především Sovětů.

Tehdy se zrodila myšlenka střetnutí mezi sovětskými hokejisty a nejlepšími hokejisty z Kanady. U zrodu stáli sekretář kanadského velvyslanectví v Moskvě Gary Smith a ruský novinář Boris Fedosov z deníku Izvestije.

Dohoda byla podepsána také z toho důvodu, že sbornou již nevedla zkušená dvojice Arkadij Černyšev a Anatolij Tarasov, nýbrž legenda počátků hokeje v SSSR Vsevolod Bobrov. Harmonogram zápasů byl domluven v průběhu mistrovství světa v Praze a zde taky přišli Sověti o devět let nadvlády na MS. Série měla začít čtyřmi zápasy v kanadských městech – Montreal, Toronto, Winnipeg, Vancouver a odvety byly v moskevské aréně Lužniki.

1.5.2 Kanada v šoku

Dle mínění Dvořáka (online), úvod série zápasů se Sověty Kanadčané velmi neuváženě podcenili. Pomohl tomu i výrok největší hvězdy tehdejší NHL Bobbyho Orra, jenž pochyboval o tom, že Sověti zvládnout vyhrát alespoň jeden zápas v sérii. Samotná hvězda se kvůli zranění Série století neúčastnila.

Sověti se pod vedením svého trenéra Bobrova celé léto připravovali na těchto osm zápasů, načež Kanadčané se viděli až v polovině srpna. Ani v nejmenším si nepřipouštěli, že by mohli prohrát ba jediný zápas. „*Neměli jsme dostatek respektu ke svému soupeři, nebáli jsme se o výsledek. Nikdo z hráčů nevěřil, že jsou tak dobří,*“ vzpomínal později kanadský trenér Harry Sinden. “ (Dvořák, online)

Pořádný šok vstřebávala hala Forum v Montrealu po začátku série 2. září 1972. Kanada vedla velmi záhy 2:0, ale pak se Sověti přizpůsobili úzkému zámořskému ledu a předváděli svou strojovou hru v plné síle a po zápase bylo na světelné tabuli skóre s neuvěřitelným poměrem 3:7 pro SSSR. Sověti si ani nestihli podat sportovně ruce se soupeřem, který v rychlosti zmizel do kabin, aby neslyšel pískot vlastních fanoušků,

kteří byli neuvěřitelně zaskočeni. Celá Kanada byla v šoku. Autor šesti bodů v sérii, útočník Vladimir Petrov, vyprávěl: „*Vyprovázeli nás s tím, že nemáme schytat debakl. Po prvním zápase přišel pokyn vyhrát zbylých sedm.*“ (Dvořák, online)

Dva dny nato zvítězili domácí jasným poměrem 4:1 a odčinili tak nečekaně hladký vstup Sovětů. Ve Winnipegu se poté uhrála jediná remíza v sérii. Ve Vancouveru Sovětský svaz s převahou zdolal výběr kanadských hvězd. Kanadští fanoušci dávali jasně najevo nespokojenost s výkony domácích hokejistů. Sověti byli v té chvíli na koni a měli k celkovému vítězství blíž. Naopak Kanadu v Sovětském svazu, resp. v Moskvě v aréně Lužniki, nečekala procházka růžovým sadem. Pokud chtěla stále pomýšlet na výhru v sérii, nesměla již v přípravě nic podcenit.

Cestou do Moskvy se Kanadští hokejisté představili v přátelském zápase ve Švédsku. První zápas vyhráli. V druhém zápase sehráli cennou pro Švédy remízu.

K prvnímu zápasu v Moskvě byli Kanadčané připraveni velice dobře. Dokonce záhy vedlo mužstvo javorových listů už 4:1. V poslední třetině ale sborná jezdila na plné obrátky a zvrátila utkání z nepříznivého skóre na konečných 5:4. Kanada byla překvapená prací rozhodčích, kteří pískali, jež byly v NHL zcela běžné.

Šesté utkání bylo ve znamení bezpočtů faulu ze strany hostů a také zranění nejlepšího sovětského hráče – Valerije Varlamova. Kanadští hráči měli takřka desetinásobek trestných minut oproti domácím. Utkání se ale lépe vyvíjelo pro hosty. Ještě do poloviny zápasu nasázeli tři góly a takticky si zápas pohlídali. Do předposledního zápasu nemohl nastoupit zraněný Varlamov, což byla jasná výhoda pro kanadský tým. Sověťští zase k ničemu nepouštěli hvězdu NHL Esposito. Proto se hosté rozhodli přechytračit domácí tým, že hráli na čtyři formace. Sověťští hokejisté nebyli zvyklí na takové změny a tým nechávali v původních formacích po celou dobu. Nerozhodný stav utkání vydržel až do 59. minuty, kdy rozhodl vítěznou trefou Paul Henderson. O celkovém vítězi Série století tak mělo rozhodnout poslední střetnutí.

Dle mínění Dvořáka (online), poslední zápas byl velmi vyhrocený. Kanadčané prohrávali po druhé třetině 3:5. Byl vyloučen J. P. Parise, kdy chtěl udeřit rozhodčího hokejkou za to, že mu neodpískal jasný faul. Phil Esposito na trestné lavici ukazoval soupeři Michajlovovi, že ho podřízne. Boj zuřil nejen na ledě, ale i mimo něj.

Ve třetí třetině se Sovětům povedlo vyrovnat. Nerozsvítilo se ale světlo za brankou, které označuje, zda padl gól či nikoliv. Po mohutném protestu nakonec byla branka uznána. Zbývalo už jen 34 minut do konce zápasu, když se stalo to, o čem snila celá Kanada. V Kanadě se tomuto momentu začalo říkat „Největší okamžik ve sportovní historii“.

A konec Série století byl na světě. Yvan Cournoyer sebral puk, přihrál na Paula Hendersona a ten posunul puk na Petera Mahovliha. Nicméně kotouč směřoval na Hendersona, který byl odstrčen od brány a narazil o mantinel. Naštěstí pro Kanadu Phil Esposito pokračoval ve hře, nahodil puk na brankáře Tretjaka, ten jej ale snadno odrazil. V okamžiku, kdy se Henderson zvedl, směřoval k brankovišti a odraženým pukem nadvakrát překonal brankáře. A konec Série století byl na světě.

Rozhodovala až poslední minuta z rovných čtyř set osmdesáti. Třicet čtyři sekundy před koncem vstřelil rozhodující branku útočník Toronto Maple Leafs Henderson na 6:5. Utkání řídila vždy dvojice rozhodčích, v Kanadě zámořští, v Evropě evropští, mezi nimi i český Rudolf Bařa. Obě mužstva použila v sérii 28 hráčů.

Kanadu reprezentovali: Ken Dryden, Tony Esposito, Ed Johnston – Brad Park, Gary Bergman, Rod Seiling, Don Arwey, Bill White, Pat Stapleton, Serge Savard, Guy Lapointe, – Phil Esposito, Frank Mahovlich, Yvan Cournoyer, Jean Ratelle, Vic Hadfield, Rod Gilbert, Red Berenson, Mike Redmond, Peter Mahovlich, Weyne Cashman, Jean-Paul Parise, Stan Mikita, Paul Henderson, Bill Goldsworthy, Dennis Hull, Gilbert Perreault, Bobby Clarke, Ron Ellis – trenéři Harry Siden a John Ferguson.

SSSR reprezentovali: Vladislav Tretjak, Viktor Zinger, Alexandr Sidelnikov, Alexandr Paškov – Alexandr Ragulin, Gennadij Cygankov, Jevgenij Paladěv, Jurij Ljapkin, Alexandr Gusev, Viktor Kuzkin, Vladimir Lutčenko, Jurij Šatalov, Valerij Vasiljev – Valerij Charlamov, Vladimir Petrov, Boris Michajlov, Vladimir Vikulov, Alexandr Malcev, Jurij Blinov, Alexandr Jakušev, Vladimir Šadrin, Jevgenij Zimin, Vjačeslav Staršinov, Jevgenij Myšakov, Jurij Lebeděv, Vjačeslav Anisin, Alexandr Bodunov, Vjačeslav Soloduchin, Alexandr Volčkov, Alexandr Martyňuk – trenéři Vsevolod Bobrov a Boris Kulagin.

Jaký byl ohlas konfrontace zámořského a evropského hokeje v Kanadě? Geogre Hanson v The Montreal Star napsal: „*Je těžké uniknout kolektivní extázi, již vyvolaly tyto zápasy, ale nastal čas, abychom začali uvažovat o tom všem trochu z nadhledu. Vím, že mnoho lidí – mezi nimi i moji novinářští kolegové – se ostře rozcházejí v názorech na to, jaké budou následky a důsledky této série a čeho vlastně bylo dosaženo. Jestliže na chvíli zapomeneme na emoce, můžeme odpovědět, že se to zjistí až za mnoho měsíců. Jeden můj přítel řekl: „Chápu, že mnoho akcí není asi možné považovat za ideální diplomatické gesta. Ale buďme realističtí, vždyť stejné věci se dějí na kluzištích NHL – hráči tam také vyhrožují rozhodčímu a perou se s protivníky.“ Správně, tyto zápasy bylo možno považovat i za diplomatickou misi, nejen za velké hokejové dobrodružství. V našich hokejistech jsou některé zvyky tak hluboko zakořeněny, že se jich asi nezbaví. V Evropě si však chování hokejistů všímají pečlivěji než v Kanadě, na to nezapomeňte“ A pokud jde o hokej? Obě strany si ze zápasů odnesly zcela určitě hodně cenných zkušeností. Kanada se pustila do série sebejistě, klidně, možná i lehkovážně, hráči stejně jako fanoušci. Naším sebevědomím otřásl první zápas a potom jsme si všichni velice rychle uvědomili, jaká je skutečnost. Z prvního pocitu učitelské nadřazenosti jsme se náhle změnili v národ, který s nadšením přijímá tři vítězství o jednu branku. Mýtus absolutní moci padl a většina z nás by za to měla být sovětským hokejistům vděčná...“ (Gut a Vlček 1990: 336)*

I když nakonec Kanada přece jen celkově vyhrála a byli jsme zejména z Moskvy svědky vynikajícího hokeje, mohli jsme přesto od obrazovky odcházet se zjištěním, že Evropa Kanadu již dohnala.

1.5.3 Utkání s ČSR

30. září roku 1972 se Kanadští po sérii zápasů se Sovětským svazem se utkali v Praze s výběrem Československa. Ve vyprodané Sportovní hale viděli diváci velmi atraktivní hokej. Nejdřív Čechoslováci po úvodní třetině prohrávali 2:0, poté se ovšem hráči semkli a stav utkání srovnali a co víc – v posledním dějství byli jasně lepší. Kanadčané mohli být nakonec rádi za to, že doslova v posledních vteřinách vyrovnali a do Moskvy odjízďeli s remízou 3:3.

Československý sport o tomto utkání napsal: „*Tak dlouho jsme se těšili na start kanadských profesionálních hokejistů, a když 30. září večer odhoukala v pražské Sportovní*

hale siréna konec, na mnohých z nás nebylo žádné nadšení vidět. Vždyť naše mužstvo bylo kanadským hokejovým hvězdám rovnocenným soupeřem a pouhé čtyři sekundy mu chyběly k vítězství. A tak jsme měli radost jen z výkonu našich reprezentantů, kteří po prohrané první třetině 0:2, v níž hráli až s nezdravým respektem před velkými jmény soupeřů, nekapitulovali a v dalším průběhu si vynutili převahu, vyrovnali, ujali se vedení a k vítězství jim chyběl opravdu jen krůček. Kanad'ané jsou v osobních soubojích, síle, technice hole a střelbě opravdovými mistry. Dovedou tvrdě atakovat soupeře před vlastní brankou, stejně vehementně se dovedou probít před branku protivníkovu a každou akci se snaží zakončit střelbou z jakékoli pozice. Jejich orientace při skrumážích před oběma brankami je obdivuhodná. A v mnohém z těchto velkých zbraní budou Evropanům vzorem. Ovšem nikdy se od nich nebudeme učit brutalitě a nesportovnímu chování (v tom byl svým svěřencům špatným vzorem dokonce kouč Harry Sinden). Budou-li Kanad'ané chtít hrát s Evropany jen hokej bez zbytečných teatrálních příkras, budou na našem ledě vždy vítanými hosty a budou jistě pro rozvoj světového hokeje přínosem. Po pražském utkání se Kanad'ané radovali z remízy. To je pro československý hokej nejlepší vysvědčení a opravdové uznání kvalit našeho reprezentačního mužstva, mistrů světa.“ (Gut a Vlk 1990: 335)

1.4 Nejúspěšnější trenéři

1.4.1 Trenéři SSSR

Anatolij Tarasov (trenér SSSR od roku 1958-1959, asistentem 1963-1971)

Anatolij Vladimirovič Tarasov byl sovětským hokejistou, fotbalistou a trenérem těchto sportů. Mistr sportu SSSR (1949), Ctěný trenér SSSR (1956), Kandidát pedagogických věd, plukovník. Podle „Britské encyklopedie“ je Tarasov považován za „otce ruského hokeje“, který učinil Sovětský svaz „dominantní silou v mezinárodních soutěžích“. Společně s Arkadijem Černyševym vytvořil bezkonkurenční rekord – po dobu 9 po sobě jdoucích let (1963–1971) se sborná Sovětského svazu stala po jejich vedením mistrem ve všech mezinárodních soutěžích.

V dětství to neměl Tarasov jednoduché. Brzy mu zemřel otec, jeho maminka musela těžce pracovat, aby uživila rodinu, a tak Anatolij musel vychovávat mladšího bratra.

V roce 1937 začal studovat vysokou školu trenérskou v Moskvě. Před válkou hrál aktivně fotbal. V roce 1941 nedohrál sezónu, protože kvůli válce musel jít na frontu. Po válce se stal trenérem fotbalového týmu a také hokejového armádního týmu a zároveň přitom byl aktivním hráčem obou mužstev.

V roce 1947 byl jmenován hrajícím trenérem CSKA Moskva. V týmu hrál do roku 1953. S týmem se stal v letech 1948-1950 hokejovým šampionem SSSR. Celkově odehrál 100 zápasů, ve kterých vstřelil 106 gólů.

V roce 1950 došlo v rodině k tragédii – bratr Jurij se zabil v letecké havárii v Sverdlovsku. Po ukončení aktivní hráčské kariéry byl nadále trenérem CSKA až do roku 1974. Na stránce wikipedie (online) lze zjistit řadu údajů:

Úspěchy jako trenér

Mistr SSSR (1948-1950, 1955-1956, 1958-1960, 1963-1966, 1968, 1970-1973);

druhé místo v šampionátu SSSR (1952-1954, 1957, 1967, 1969 a 1974);

třetí místo v šampionátu SSSR (1962);

Vítěz poháru SSSR (1954-1956, 1966-1969, 1973);

Finalista poháru SSSR (1953).

V roce 1957-1961 byl hlavním trenérem hokejové sborné SSSR. V roce 1962-1972 byl asistentem trenéra SSSR (hlavním trenérem byl Arkadij Černyšev). Pod vedením Tarasova jako hlavního trenéra se Sovětský svaz stal:

Mistrem Evropy (1958-1960);

vicemistrem MS (1958, 1959);

třetí místo ZOH (1960).

Vítěz ZOH (1964, 1968, 1972);

Mistr světa (1963-1971);

Mistr Evropy (1963-1970).

Jak uvádí Wikipedie, Anatolij Tarasov založil mládežnický turnaj „Zlatá hokejka“. V roce 1974 byl uveden do Hokejové síně slávy v Torontu. V roce 1997 byl mezi prvními uveden do Hokejové síně slávy Mezinárodní hokejové federace (IIHF). Laureát mezinárodní ceny Weyne Gretzkého, který uděluje Síň hokejové slávy NHL lidem, kteří vnesli mimořádný přínos k rozvoji hokeje. Jménem Tarasova je nazvána jedna z divizí Kontinentální hokejové ligy (KHL). Jméno Anatolij Tarasov má Remorkér Severní flotily

VMF Ruské federace. Je nositelem řádu „Rudého Praporu Práce“ (1957, 1972), řádu „Rudé Hvězdy“, řádu „Odznaku Cti“ (1965, 1968), medaile „Za bojové zásluhy“. Je taktéž autorem knihy „Hokej. Zakladatelé a nováčci“, která vyšla posmrtně v Rusku v roce 2015. (Tarasov, Anatolij Vladimirovich online)

Arkadij Černyšev (trenér SSSR od roku 1953-1957, 1961-1971)

Arkadij Ivanovič Černyšev se narodil 16. března 1914 ve městě Nižnij Novgorod v tehdejší Ruské říši a zemřel 17. dubna roku 1992 v Moskvě. Byl vynikajícím sovětským fotbalistou, hokejistou, a především hokejovým trenérem – jeden ze zakladatelů sovětské hokejové školy. Mezi jeho vyznamenání se řadí: Zasloužilý mistr sportu Sovětského svazu (1948), Zasloužilý trenér SSSR (1956), plukovník.

Černyšev úspěšně hrál v sovětské fotbalové lize za kluby Dynamo Moskva (1936-1941) a Minsk (1945-1948), byl jeden z nejlepších hráčů týmu Dynamo Moskva v bandy hokeji (kolektivní míčový sport hraný na ledové ploše, který se vyvinul z pozemního hokeje), hrajícím trenérem hokejového klubu Dynamo Moskva. Černyšev se stal autorem první branky na úplně prvním mistrovství SSSR v hokeji v roce 1946/1947.

Arkadiju Černyševu patří jedinečný rekord sovětského hokeje. Od roku 1946 do roku 1974 působil jako hlavní trenér týmu Dynamo Moskva. Ve článku Černyšev, velikij vo vremeni i prostranstve (online) lze zjistit řadu informací. Během těchto let pod jeho vedením moskevské Dynamo vyhrálo mistrovství Sovětského svazu:

Mistr ligy v letech 1946/1947 a 1953/1954,

Vicemistr v sezónách 1949/1950, 1950/1951, 1958/1959, 1959/1960, 1961/1962, 1962/1963, 1963/1964, 1970/1971 a 1971/1972,

Třetí místo v letech 1947/1948, 1948/1949, 1951/1952, 1952/1953, 1954/1955, 1955/1956, 1956/1957, 1957/1958, 1965/1966, 1966/1967, 1967/1968, 1968/1969, 1973/1974,

Získal pohár SSSR v sezónách 1952/1953 a 1971/1972,

Finalista poháru v letech 1954/1955, 1955/1956, 1965/1966, 1968/1969, 1969/1970 a 1973/1974.

Arkadij Černyšev pracoval jako hlavní trenér sborné Sovětského svazu v letech 1954-1957 a 1961-1972). Jako hlavní trenér sborné dosáhl následujících výsledků:

Na mistrovství světa

1. místo 1954, 1956, 1963, 1964, 1965, 1966, 1967, 1968, 1969, 1970 a 1971;
2. místo 1955 a 1957;
3. místo 1961.

Na mistrovství Evropy

1. místo 1954, 1955, 1956, 1963, 1964, 1965, 1966, 1967, 1968, 1969 a 1970;
2. místo 1961 a 1971.

Na olympijských hrách

1. místo 1956, 1964, 1968, 1972.

K dosažení těchto úspěchů Arkadiju Černyševu pomáhali asistenti trenéra reprezentace: V. K. Jegorov (1954-1957), N. A. Vinogradov, A. A. Kostrjukov (1961) a A. V. Tarasov (1962-1972). Po ukončení trenérské kariéry pracoval Černyšev jako ředitel školy Dynamo v letech 1974-1983, a taktéž předsedou trenérské rady ledního hokeje SSSR.

Mnoho hráčů, kteří byli pod Černyševym, se stali zasloužilými mistry sportu, olympijskými vítězi, mistry světa a Evropy. Mezi nimi je možno zdůraznit hráče Dynamo Moskva Alexandra Malceva, Valerije Vasiljeva a Vitalije Davydova. Taktéž stojí za povšimnutí hráči, kteří prošli jeho školou – Viktor Tichonov a Vladimir Jurzinov a stali se nástupci Arkadije Černyševa a dosáhli na výborné výsledky jako trenéři.

V roce 1999 byl Černyšev uveden do Síně slávy Mezinárodní hokejové federace IIHF. Stal se držitelem dvou řádů „Rudého Praporu Práce“ (1957, 1972), řádu „Odznaku Cti“ (1965, 1968), řádu „Přátelství mezi národy“ (1984). Jméno Černyševa nese jedna z divizí Kontinentální hokejové ligy (Černyšev, velikij vo vremeni i prostranstve online).

Vsevolod Bobrov (trenér SSSR v letech 1972-1974)

Vsevolod Michajlovič Bobrov se narodil 1. prosince roku 1922 ve městě Moršansk v Tombovské oblasti v SSSR a zemřel v Moskvě 1. července roku 1979 na plicní embolii. Byl to sovětský fotbalista, hokejista, fotbalový a hokejový trenér. Zasloužilý mistr sportu SSSR (1948), zasloužilý trenér SSSR (1967). Byl členem strany KSSS od roku 1952.

Jak uvádí článek Ruskije zvezdy chokkeja (online), od roku 1925 po rok 1941 žil Vsevolod Bobrov s rodinou v Sestrorecku pod tehdejším Leningradem. Od roku 1938 Vsevolod hrál za fotbalový tým Dynamo Leningrad. Vyučil se nástrojařem čtvrté třídy. Ve válečném období pracoval v Omsku ve fabrice na výrobu dělostřeleckých zbraní.

V roce 1942 nastoupil na učiliště v Omsku, kde studoval obor zásobovací služby, které úspěšně dokončil.

Jeho první ženou byla Taťjana Leonidovna Sanina. Byla sólistkou divadla Operety, národní umělkyně RSFSR (Ruská sovětská federativní socialistická republika) v roce 1978. Bobrov se s ní seznámil v nemocnici, když se léčil z nemoci. Manželství netrvalo dlouho a záhy se rozvedli. S druhou ženou byl od roku 1963 a jmenovala se Jelena Nikolajevna Bobrova. Pocházela z Kyjeva, měla dceru z prvního manželství.

Kvůli Vsevolodu se rozvedla s mužem, nechala vysokou školu a práci. V roce 1969 se jim narodil syn Michal. Ten zemřel na motorce po srážce s automobilem 27. července 1997.

V článku Ruskije zvezdy chokkeja (online) lze zjistit, že Vsevolod Bobrov hrál za kluby CDKA (1945-1949), VVS (1950-1952), Spartak Moskva (1953). Celkem odehrál v lize 116 zápasů, ve kterých dal 97 gólů.

K jeho největším úspěchům patří:

Mistr SSSR (1946, 1948),

druhé místo v roce 1945 a 1949

Vítěz poháru SSSR v roce 1945 a 1948

Nejlepší střelec sovětské ligy v roce 1945 (24 gólů), 1947 (14 gólů)

Účastník turné Dynamo ve Velké Británii v roce 1945.

Hrál také hokej, a to v letech 1946-1949 a 1954-1957 v týmu CDSA, CSK MO, v roce 1950-1953 v VVS. Stal se sedminásobným šampionem Sovětského svazu. Vstřelil 254 gólů ve 130 zápasech. V roce 1956 se stal olympijským šampionem, v roce 1954 a 1956 mistrem světa. Za sbornou SSSR dal 89 gólů v 59 zápasech.

Byl kapitánem sborné Sovětského svazu ve fotbale na olympijských hrách v roce 1952 v Helsinkách. Taktéž byl kapitánem sborné v ledním hokeji na Olympijských hrách v roce 1956. Stal se jediným sportovcem v historii olympijských her, který byl kapitánem SSSR ve fotbale a také v hokeji.

Na počest Vsevoloda Bobrova je symbolicky pojmenován klub bombardérů (těm, kteří vstřelili v oficiálních zápasech nejméně 250 gólů) a cenu, kterou dostane nejlepší tým

sovětské ligy v ledním hokeji. Jeho jméno nese také jedna z divizí Kontinentální hokejové ligy a Ledový palác HC CSKA na Leningradském prospektu v Moskvě a Ledový palác sportu ve městě Stupino v moskevské oblasti. V březnu roku 2015 byl otevřen Ledový palác v Moršansku na počest Vsevoloda Michajloviče Bobrova. Je členem klubu bombardřáků Gregorije Fedotova (124 gólů). V hokeji je zatím jediným hráčem, kterému se podařilo vstřelit v jednom zápase mistrovství Sovětského svazu (ve hře proti Dynamo Leningrad) 10 gólů. Trénoval sbornou SSSR v době, kdy hráli Sérii století v roce 1972 proti reprezentaci Kanady. V roce 1997 byl mezi prvními uveden do Síně slávy Mezinárodní hokejové federace IIHF.

Letecká havárie týmu VVS

Jak uvádí článek Ruskije zvezdy chokkeja (online), 5. ledna roku 1950 z Centrálního letiště v Moskvě Vsevolod Bobrov letěl do Sverdlovsku na hokejový zápas legendární hokejový tým vedený Vasilijem Stalinem na vojenském letadle Li-2 s tou nejzkušenější posádkou v SSSR. Při přistání na letišti Koltsovo za sněhové bouře a omezené viditelnosti šlo letadlo k zemi. Zemřeli všichni – 11 hokejistů, hrající trenér, lékař, masér a 6 členů posádky.

Bobrov měl zpoždění, a tak nestihl společný let s týmem. Důvodem byl budík, který poprvé nezazvonil a on zaspal. Tým tedy letěl bez něho a na následky letecké katastrofy zemřel. Sám Bobrov jel vlakem a přežil. O týmové tragédii se dozvěděl na nádraží od vojenského velitele. Z tohoto článku můžeme načerpat také údaje o úspěších Bobrova (Russkije zvezdy chokkeja, online).

Sportovní úspěchy:

Fotbal

Mistr SSSR 1946, 1947, 1948, 1953

Vicemistr 1945, 1949

Pohár SSSR 1945, 1948

Hokej

Jako hráč

Mistr SSSR 1948, 1949, 1950, 1951,

1952, 1955, 1956

Vicemistr 1947, 1954, 1957

Vítěz Olympijských her 1956

Mistr světa 1954, 1956

Vicemistr světa 1955, 1957

Mistr Evropy 1954, 1955, 1956

Vicemistr Evropy 1957

Jako první hokejista – nositel
Řádu Lenina (1957)

Jako trenér:

Mistr SSSR 1967 (Spartak Moskva)

Mistr světa 1973, 1974

Boris Kulagin (trenér SSSR v letech 1974-1977)

Jak uvádí Rogovskaja (online), Boris Pavlovič Kulagin se narodil 31. prosince 1924 v Barnaulu v Ruské socialistické federativní sovětské republice a zemřel 25. ledna 1988. Byl to sovětský hokejista a posléze i trenér sborné SSSR.

Začínal jako hráč moskevského týmu VVS v letech 1946-1948 a 1949-1950, poté hrál v týmu Dzeržinec Čeljabinsk v roce 1948-1949 a v letech 1950-1951 za klub CSKA Moskva.

Po aktivní hráčské kariéře se dal do trénování. Prvním týmem, který trénoval, byl SKA Kujbyšev v letech 1958-1960. Poté byl na pozici asistenta v CSKA v letech 1961-1970) a na rok se stal i hlavním trenérem armádního týmu v sezóně 1970/1971. V letech 1972-1974 byl pomocným trenérem sborné SSSR. Jako hlavní trenér působil u týmu Křídla Sovětů v roce 1971-1976. Poté přezval pozici hlavního trenéra sovětské sborné v letech 1974-1977. Na chvíli zamířil do dánské hokejové ligy, kde převzal tým Rødovre (1977-1979). Jako poslední tým trénoval Spartak Moskva, a to v letech 1979-1984.

Podle Rogovské (online) Kulagin na pozici hlavního trenéra týmu Křídla Sovětů zvítězil v sezóně 1973/1974. Taktéž dosáhl na vítězství v sovětském poháru v roce 1974. Se svými týmy byl mnohonásobným medailistou sovětské ligy. Titul mistrů získal i v Dánsku v roce 1978. Byl vyznamenán řádem „Rudého Praporu Práce“ v roce 1975 a řádem „Odznaku Cti“ v roce 1981. Byl uveden do Síně slávy ruského hokeje v roce 2004 (Rogovskaja, online).

Viktor Tichonov (trenér SSSR od roku 1977-1991, trenér sborné v roce 1992, 2004)

Viktor Vasiljevič Tichonov se narodil 4. června 1930 v Moskvě a zemřel 24. listopadu 2014 v Moskvě. Byl sovětským hokejistou a posléze významným trenérem. Jako hlavní trenér sborné třikrát dovedl tým k prvenství na olympijských hrách (1984, 1988 a 1992 s týmem Společenství nezávislých států). Stal se osminásobným mistrem světa a se svým klubem CSKA Moskva získal 12 titulů mistrů Sovětského svazu. Získal mnoha ocenění, mezi které patří Zasloužilý trenér SSSR, Zasloužilý pracovník tělesné výchovy Ruské federace (1993), Mistr sportu SSSR a plukovník ve výslužbě.

Oskolkov (online) zmiňuje, že Tichonov od dětství hrál fotbal a hokej. Vyrůstal v Moskvě. V roce 1942 Viktor začal pracovat jako mechanik vozovny autobusů. V roce 1943 pokračoval ve studiu na škole, po kterém se dostal na školu obchodního oboru. V roce 1948 byl povolán do armády, kde se dostal do hokejového týmu VVS Moskva. V letech 1949-1953 působil na pozici obránce, v letech 1953-1963 hrál za Dynamo Moskva a stal se čtyřnásobným mistrem země. V roce 1950 mu byl udělen titul Mistr sportu. V mistrovství SSSR odehrál 296 zápasu, ve kterých dal 35 branek.

Po skončení aktivní kariéry coby hráč, pracoval jako instruktor sportu letectva moskevského vojenského okruhu. Od roku 1962 pracoval jako trenér a po dobu tří let byl asistentem v moskevském Dynamu.

Jako hlavní trenér začal pracovat od roku 1968 v Dinamo Rize. Tým z druhé ligy dovedl Tichonov v roce 1977 na čtvrté místo první ligy SSSR., což bylo pro tým největším dosavadním úspěchem pro tým. Po skončení sezony byl Tichonov spojován s přesunem na trenérské místo do moskevského CSKA. Nějakou dobu ale odmítal na sebe brát takovou odpovědnost. Vždyť armádní tým znal pouze výhry a tituly. Nevěřil si, že by mohl převzít místo po Konstantinu Loktěvu. Po besedách s prezidentem klubu nakonec Tichonov kývnul a ujal se otěží nejúspěšnějšího sovětského celku. O něco dříve se stal také trenérem reprezentace SSSR.

Pod vedením Tichonova se stal CSKA 12násobným šampionem Sovětského svazu a v sezoně 1983/1984 vytvořil rekord, když ve 44 zápasech ztratil pouze dva body. 13krát vyhrál pohár evropských mistrů, dvakrát Pohár SSSR. V té době se stali známými po celém světě hráči CSKA jako Vjačeslav Fetisov, Alexej Kasatonov, Vladimír Krutov, Igor Larionov, Sergej Makarov, Vjačeslav Bykov, Andrej Chomutov, Valerij Kamenskij, Sergej Fedorov, Alexandr Mogilnyj či Pavel Bure.

V roce 1977 Viktor Tichonov zasedl na lavičku sborné, která se stala pravidelným mistrem světových šampionátů a evropských mistrovství. Po jeho vedeném SSSR vyhrálo v roce 1981 Kanadský pohár.

V roce 1994 reprezentaci teď už Ruské federace vedl Viktor Tichonov. Poprvé v historii byla reprezentace bez olympijských medailí. Po tomto zklamání opustil Tichonov post trenéra sborné, zůstal ovšem nadále trenérem CSKA Moskva. V létě roku

2003 poté, co národním týmem prošlo několik trenérů a neúspěšně, pokoušel se Tichonov vyvést Rusko z krize. Bylo mu v tu dobu 73 let. Ale po neúspěšném mistrovství světa v Praze v roce 2004 přenechal tento post Borisu Michajlovi.

Zemřel 24. listopadu 2014 ve věku 85 let po dlouhé nemoci. Příčinou smrti byla srdeční zástava. Pohřben byl s vojenskými postami 27. listopadu na Vagankovském hřbitově.

Otec Viktora Tichonova umřel ve 2. světové válce v roce 1942. Viktora a jeho bratra vychovávala maminka Anna, která pracovala v kovárně a ze všech sil se snažila uživit rodinu. Viktor se oženil roku 1953 s Taťjanou, která vystudovala práva. Jejich syn Vasilij byl taktéž hokejovým trenérem, pracoval ve Finsku. V sezoně 2010/2011 byl hlavním trenérem Avangard Omsk. V roce 2013 tragicky zemřel po pádu z lešení vlastního domu. Vnuk Viktor hraje hokej. Je útočník klubu SKA Petrohrad. Stal se mistrem světa se sbornou v roce 2014 a byl vyhlášen nejlepším střelcem turnaje.

V článku [Lučšij trenér v istorii: Viktor Tichonov izmenil mirovoj chokkej](#) (online) se lze dočíst celou řadu údajů o jeho úspěších.

Úspěchy

Jako hráč:

Mistr SSSR 1951-1954 (třikrát s týmem VVS Moskva a jednou s Dynamo Moskva);

Vicemistr SSSR 1959, 1960, 1962 a 1963;

Třetí místo 1955-1958;

Vítěz Poháru SSSR v roce 1952.

Jako trenér:

Vítěz olympijských her 1984, 1988 a 1992;

Ocenění:

Leninův řád 1983

Řád Říjnové revoluce 1988

Řád Rudého Praporu Práce 1978

Druhé místo na olympijských hrách v roce 1980;

Mistr světa v letech 1978, 1979, 1981, 1982, 1983, 1986, 1989, 1990;

13násobný vítěz mistrovství Evropy;

Mistr SSSR 1989-1990;

Vítěz Poháru SSSR;

Vítěz Challenge cup 1979;

Vítěz Kanadského poháru 1981.

Řád Přátelství mezi národy 1981

Řád Za zásluhy o vlast III. Stupně 1996

Řád Odznak Cti 2000 (za významný vklad do rozvoje tuzemského hokeje)

Řád Přátelství 2010 (za významný vklad
do rozvoje národního sportu)
Zasloužilý pracovník tělesné východy

Ruské federace 1993
Olympijský řád
Čestné uznání Ruskou federací 2010

V roce 1998 byl uveden do hokejové Síně slávy IIHF. Jméno Viktora Tichonova bylo vneseno do Olympijského muzea v Lausanne. V souvislosti se 70. výročím kosmonautiky Ruské federace Tichonov získal svou první medaili kosmonauta Jurije Gagarina. 4. dubna roku 2015 na počest Viktora Tichonova byl po něm pojmenován asteroid, který dostal jméno 46539 Viktortikhonov.

1.4.2 Trenéři Ruska

Boris Michajlov (v národním týmu od roku 1993-1995, 2001-2002, 2005-2006)

Boris Petrovič Michajlov se narodil 6. října roku 1944 v Moskvě. Je to bývalý sovětský útočník. Po hráčské kariéře působil jako trenér.

Podle údajů z Wikipedie jako hráč hrál za tým Kristall Saratov, ve kterém vydržel tři sezóny a přestoupil do Lokomotivu Moskva. Po dvou sezónách přešel do CSKA Moskva, kde hrál až do konce kariéry. Během své bohaté hráčské kariéry nasbíral v 572 zápasech úctyhodných 653 bodů za 423 branek a 224 asistencí. Velkou část svého působení v armádním týmu nastupoval po boku s Charlamovem a Petrovem. Útok v tomto složení nastupoval i za sbornou SSSR. V reprezentaci byl takřka 15 sezón a převážně jako kapitán. Za sbornou vstřelil 207 gólů a umístil se na druhém místě v celkových statistikách.

Jako trenér úřadoval v SKA Leningrad, později jako asistent CSKA Moskva. si vyzkoušel švýcarskou ligu, kde vedl tým Rapperswil-Jona Lakers. Roku 1993 začal trénovat ruskou reprezentaci a hned s ní vybojoval první titul mistra světa. Tento úspěch se sbornou byl jeho jediným. Poté se trénoval ruskou sbornou v sezónách 2001-2002 a 2005-2006.

Mezi jeho největší úspěchy patří:	Sovětský mistr 1968, 1970-1973, 1975, 1977-1981
Olympijský vítěz 1972, 1976	
Mistr světa 1969-1971, 1973-1975, 1978-1979	Vítěz Poháru mistrů evropských zemí 1969-1974, 1976, 1978-1981

Individuální ocenění

Nejlepší střelec sovětské ligy 1975, 1976, 1978	Držitel Leninova řádu
Nejužitečnější hráč sovětské ligy 1977, 1978	Člen Ruské a sovětské hokejové síně slávy
Nejlepší útočník mistrovství světa 1973, 1979	Člen Hokejové síně slávy IIHF od roku 2000 (Michajlovich, Boris Petrovich, online)

Valerij Vasiljev (v národním týmu v roce 1996)

Valerij Ivanovič Vasiljev se narodil 3. srpna 1949 ve městě Gorkij (nyní Nižnij Novgorod) a zemřel 19. dubna 2012. Byl sovětským hokejistou a také po dlouhou dobu součástí sborné SSSR. V rodném městě Gorkij nastartoval svou kariéru. Záhy však, jak je uvedeno v článku *Ruskij zvezdy chokkeja* (online), přestoupil do Dynama Moskva, kde zůstal do konce kariéry. Vyhrát šampionát Sovětského svazu se mu ale vyhrát nepovedlo navzdory nepřekonatelnému armádnímu CSKA. V lize odehrál neuvěřitelných 619 utkání. Na konci kariéry hrál krátce v Maďarsku za tým Újpesti TE ve druhé lize.

Úspěchy	1979, 1981, 1982
Olympijský vítěz 1972, 1976	Vítěz Kanadského poháru 1981
Mistr světa 1970, 1973-1975, 1978,	Vítěz maďarské ligy 1989/1990

Vladimir Jurzinov (v národním týmu v roce 1998)

Vladimir Vladimirovič Jurzinov se narodil 20. února 1940. Byl to sovětský hokejista a hrál za Dynamo Moskva. Dostal ocenění Zasloužilý mistr sportu SSSR, Zasloužilý trenér SSSR, Zasloužilý trenér Ruské federace. Vladimir Jurzinov je od roku 2009 předsedou Mládežnické hokejové ligy.

Podle údajů ve Wikipedii Jurzinov v mistrovství Sovětského svazu odehrál 489 zápasů a vstřelil 239 branek. V letech 1972-1974 byl hrajícím trenérem týmu KOOVEE ve Finsku. V roce 1964 patřil mezi 34 nejlepších hokejistů SSSR. Od roku 1974 trénoval po dobu šesti let Dynamo Moskva. V roce 1976 vyhrál s týmem Pohár SSSR. Po nějaké pauze se opět vrátil do Moskvy, kde s Dynamem vyhrál v letech 1990-1992 mistrovství země. Po působení v Dynamo se vrátil opět do Finska a ujal se postu hlavního trenéra týmu TPS Turku. S týmem vyhrál, co se dalo. Od roku 1998-2004 byl hlavním trenérem švýcarského týmu Kloten Flyers. A byl za svou práci patřičně oceněn. V roce 2000 dostal ocenění za nejlepšího trenéra ve Švýcarsku.

Na olympijských hrách v Naganu vedl ruskou reprezentaci jako hlavní trenér. Turnaj nakonec pro sbornou dopadl nečekaně dobře, kdy až ve finále prohráli se skvěle hrající reprezentací České republiky. Také byl členem trenérského štábu na dalších dvou olympiádách v Salt Lake City v roce 2002 (stříbro) a o čtyři roky později v Turínu (4. místo po prohře ve hře o bronz s Českou republikou). K národnímu týmu se ještě připojil jako asistent na mistrovství 2005 a 2006.

Jeho syn Vladimír Jurzinov je taktéž hokejovým trenérem. V roce 2002 byl uveden do Hokejové síně slávy IIHF. Od roku 2010 působí v roli konzultanta trenérského štábu SKA Petrohrad. Také získal mnoha ocenění: řád Za zásluhy o vlast IV. Stupně v roce 2011, řád Rudého Praporu Práce 1978, medaili za Pracovní srdatost 1975 a další (Jurzinov, Vladimír Vladimirovich, online).

Alexandr Jakušev (v národním týmu v letech 1999-2000, 2003)

Alexandr Sergejevič Jakušev narozen 2. ledna 1947 ve městě Balašicha v moskevské oblasti v Sovětském svazu. Hrál za moskevský Spartak od roku 1964-1980 a od 1980-1983 v rakouském Kapfenbergu.

Podle S. Čaušjana, (online) byl Jakušev od roku 1967 poprvé pozván do národního týmu SSSR. Ve sborné se dobře uchytil v roce 1972 těsně před olympijskými hrami v Japonsku. V reprezentaci hrál až do roku 1979.

Účastnil se také Série století s Kanadou v roce 1972 a 1974. V obou sériích byl nejproduktivnějším hráčem. V moskevských zápasech s Kanadou byl oceněn zlatým prstenem, který dostal od předních kanadských hokejových expertů. Na základě výsledků Série století v roce 1972 novináři zařadili Jakuševa, Charlamova a Tretjaka do čestné kategorie „nesmrtelných“. V lize odehrál 568 zápasů a vstřelil 339 branek.

Ve Spartaku a ve sborné nastupoval v útoku ve složení Martyňuk, Šadrin či Šalimov. Tyto trojky byly mezi nejlepšími ve své době. Na olympiádě 1976 tato trojice dala v každém utkání po dvou nebo více brankách. V letech 1989-1993 a 1998-2000 pracoval jako hlavní trenér Spartaku Moskva. V polovině 90. let byl koučem švýcarského týmu Ambri-Piotta. Reprezentaci Ruska vedl od roku 1998-2000. Rok 2000 měl být pro Jakuševa v reprezentaci vrcholem. Mistrovství světa se totiž konalo v rodné jeho zemi a očekával se velký úspěch. Rusové měli na soupisce samé hvězdy. Turnaj se ale vůbec nepovedl. Pro sbornou šampionát skončil fiaskem – ve skupině se umístili na posledním místě a celkově v turnaji až na 11. místě. O jeho úspěších se přehledně dočteme ve Wikipedii.

Úspěchy

Olympijský vítěz 1972, 1976
Mistr světa 1967, 1969, 1970, 1974
Vítěz sovětské ligy 1967, 1969, 1976
Vítěz Poháru SSSR 1970, 1971
Člen Klubu Vsevoloda Bobrova (517 branek, 7. místo)

V roce 2003 uveden do Síně slávy IIHF

Ocenění

Řád Za zásluhy o vlast IV. Stupeň 1995
Řád Rudého Praporu Práce 1975
Charlamova trofej – za věrnost hokeji 2016 (Alexandr Jakushev – legenda chokkeja proshlych i budushchikh pokoleni, online).

Vjačeslav Bykov (v národním týmu v letech 2008-2011)

Vjačeslav Arkadijevič Bykov se narodil 24. července 1960 v Čeljabinsku v SSSR. Je to bývalý sovětský a ruský hokejový útočník a posléze i trenér. Stal se několikanásobným mistrem světa a olympijských her. V minulosti trénoval reprezentaci Ruska. Kromě ruského občanství má Bykov od roku 2003 také švýcarské. Jeho syn Andrej také hraje hokej, a to ve Švýcarsku za Fribourg-Gotteron.

V 15 letech začal hrát za A tým Čeljabinsk. V sezóně 1979-1980 debutoval v sovětské lize. Hned v první sezóně se stal nejlepším střelcem týmu s 50 brankami v 60 zápasech. Od roku 1980-1982 nastupoval za Traktor Čeljabinsk, v sezónách 1982-1990 hrál v CSKA, v letech 1990-1998 ve Švýcarsku a poslední tři sezóny působil v druhé švýcarské lize v Lausanne.

Je zasloužilým Mistr sportu SSSR 1983, sedminásobný šampion Sovětského svazu. V 430 zápasech získal 365 bodů za 195 branek a 170 nahrávek. Na základě výsledků v sezóně 1989/1990 vešel do symbolické sestavy sborné na mistrovství světa.

Za národní tým debutoval 8. září 1982 v Bratislavě v zápase proti Československu, kde hned vstřelil svůj první reprezentační gól. Se sbornou se stal čtyřnásobným mistrem světa, vyhrál zlato na olympiádě v Calgary 1988. Poslední cenný kov vybojoval s reprezentací tehdy už Ruské federace v roce 1993. Údaje o Bykovových úspěších jsem čerpal především z článku Vjačeslav Bykov, biografija, novosti (online).

Úspěchy

Olympijský vítěz 1988, 1992

Mistr světa 1983, 1986, 1989, 1990 a 1993

Mistr světa jako hlavní trenér Ruska 2008, 2009

Vítěz Gagarinova poháru 2010/2011

(Salavat Julajev Ufa), 2014/2015 (SKA Petrohrad)

Finalista Kanadského poháru 1987

Vítěz evropského poháru 1982-1990

Člen klubu Vsevoloda Bobrova (327 gólů)

Trenérská kariéra

Podle článku Biografija, novosti (online), ke konci své hráčské kariéry působil ve Švýcarsku v týmu Fribourg-Gotteron. Od roku 2004 do roku 2009 byl hlavním trenérem CSKA Moskva. V roce 2006 až do roku 2011 byl hlavním trenérem sborné Ruska. V roce 2007 na domácím šampionátu pod jeho vedením reprezentace Ruska vybojovala bronzové medaile. V roce 2008 na mistrovství světa v Kanadě sborná oplátila týmu javorových listů porážku z domácího mistrovství a získala po dlouhé době zlaté medaile. O rok později ve Švýcarsku úspěch zopakovala. Na olympiádě v Kanadě v roce 2010 utrpělo Rusko ponižující porážku od Kanady poměrem 3:7 a následně na mistrovství světa ustoupilo České republice a nezískalo tak kýžený tzv. zlatý hattrick. O rok později na šampionátu

na Slovensku zůstalo Rusko bez medaile, což bylo hlavním důvodem odchodu Vjačeslava Bykova z reprezentace.

V roce 2004 byl Bykov vybrán do Síně slávy ruského hokeje. V roce 2009 byl trenérem sborné a zároveň týmu KHL Salavat Julajev Ufa, kde při premiéře získal bronzové medaile a o rok později již slavil historické zlato. V roce 2014 se Bykov stal hlavním trenérem petrohradského SKA a hned v první sezóně slavil prvenství a podruhé zvedl nad hlavu Gagarinův pohár. Roku 2015 z rodinných důvodů opustil klub.

Ocenění

Řád Za zásluhy o vlast IV. Stupeň v roce 2009

Odznak Cti 1988

Řád Za zásluhy v rozvoji fyzické kultury a sportu 2011

Člen Síně slávy IIHF 2014

Nejlepší trenér roku 2015 (Bykov, Vjacheslav Arkadijevich, online)

Zinetula Biljaletdinov (v národním týmu v letech 2012-2013)

Zinetula Chajdarovič Biljaletdinov se narodil 13. března 1955 v Moskvě. Je bývalým sovětským hokejistou, olympijským vítězem, vícenásobným mistrem světa a Evropy. Působil v ruské hokejové reprezentaci na postu hlavního trenéra. Od roku 2014 je trenérem a zároveň manažerem ruského hokejového klubu Ak Bars Kazaň.

Od roku 1973-1988 hrál za Dynamo Moskva. Po ukončení hráčské kariéry po dobu čtyřech let vedl Dynamo jako trenér. Poté byl asistentem trenéra v NHL týmu Winnipeg Jets. V roce 1997 byl asistentem týmu Phoenix Coyotes. V letech 1997-2000 se opět vrátil do Dynamo Moskva a slavil titul a druhé místo v Evropské hokejové lize. Na chvíli se objevil i ve Švýcarsku v Luganu. V roli trenéra týmu Kazaň je dvojnásobným vítězem Gagarinova poháru. Byl součástí realizačního týmu ruské hokejové reprezentace v letech 1998-2000 a na olympijských hrách v Salt Lake City.

Jak uvádí článek Biografija, novosti, (online), Biljaletdinov se v roce 2011 ujal otěží ruské sborné. V následujícím roce s mužstvem vyhrál mistrovství světa ve Finsku. Zvítězil ve všech deseti utkáních. V roce 2013 sborná poprvé nepostoupila za posledních 6 let do semifinále. Ve čtvrtfinále prohrála s výběrem z USA. Na olympiádě v Soči pod

vedením Zinetuly Biljaletdinova předváděl národní tým nevýrazné výkony a právem skončil už ve čtvrtfinále, kde prohrál s Fíny 1:3. Biljaletdinov byl poté z týmu odvolán. Po skončení v reprezentaci se vrátil ke svému týmu Ak Bars Kazaň.

Úspěchy

Jako hráč

Vítěz olympijských her 1984

Mistr světa 1978, 1979, 1981-1983,
1986

Mistr Evropy 1978, 1979, 1981-1983,
1985-1987

Vítěz Kanadského poháru 1981

Vicemistr SSSR 1977-1980, 1985-1987

Třetí místo 1974, 1976, 1981-
1983, 1988

Vítěz Poháru SSSR 1976

Jako trenér

Mistr světa 2012

Mistr Ruska 2000, 2006

Vítěz Gagarinova poháru 2009, 2010
(Ak Bars Kazaň)

Vítěz Super six 2007

Vítěz Kontinentálního poháru 2008

Oleg Znarok (v národním týmu od roku 2014 po současnost)

Oleg Valerjevič Znarok narozen 2. ledna 1963 v Ust'-Kataev v Čeljabinské oblasti. Jeho otcem byl fotbalový trenér Valerij Znarok. Je to bývalý sovětský a lotyšský hokejista, Mistr sportu SSSR, zasloužilý trenér Ruska 2013. Od 26. března 2014 je hlavním trenérem ruské sborné v ledním hokeji a od 1. července 2016 hlavním trenérem SKA Petrohrad. Po rozpadu SSSR byl bez občanství. V roce 1996 za mimořádné zásluhy před Lotyšskem dostal občanství této země. V roce 2001 změnil občanství na německé.

Jak uvádí článek Biografija, istorija žizni Znaroka Olega Valerjeviča (online), na začátku sportovní kariéry hrál za Traktor Čeljabinsk. V roce 1983-1992 byl hráčem Dinamo Riga. Roku 1992 trávil jednu sezónu v nižší zámořské soutěži AHL, odkud se vrátil do Německa. Do roku 2002 hrál v různých týmech německé ligy.

Hrál v juniorském týmu Sovětského svazu a stal se mistrem Evropy. V roce 1990-1991 hrál za sbornou SSSR. Ke konci kariéry hrával za reprezentaci Lotyšska, kde působil mnoho let jako kapitán. Za lotyšskou reprezentaci odehrál 50 zápasů a pomohl postoupit do světové elitní skupiny A. Kariéru ukončil v roce 2002. Nějakou dobu pracoval jako mládežnický trenér Lotyšska a asistentem trenéra reprezentace. Pod jeho vedením

se lotyšská reprezentace U20 poprvé probjovala do elitní skupiny. Od roku 2006 do roku 2011 pracoval jako hlavní trenér Lotyšska, ale žádného úspěchu se mu dosáhnout nepodařilo.

Známý začal být poté, co trénoval několik klubů KHL a také ruskou reprezentaci jako hlavní trenér. Je trojnásobným vítězem Gagarinova poháru (dvakrát s Dynamo Moskva a jednou se SKA Petrohrad) a také vítězem mistrovství světa s ruskou sbornou v roce 2014. Byl mu udělen řád Přátelství v roce 2012 a Odznak Cti o dva roky později.

Trenér ruské reprezentace

V roce 2014 byl Oleg Znarok na čtyři roky jmenován hlavním trenérem ruské reprezentace. Vystřídal tak svého předchůdce Zinetulu Biljaletdinova. Pod jeho vedením se Rusko stalo pětinasobným mistrem světa, když vyhráli na mistrovství světa v Bělorusku všech deset zápasů. Ve finále porazila sborná Finsko 5:2. Článek Biografija, istorija žizni Znarok Olega Valerjeviča (online) se zmiňuje také o skutečnosti, že rozhodující zápas musel Znarok coby trenér sledovat z tribuny poté, co vyhrožoval v semifinálovém zápase švédskému protějšku nepěkným gestem. Byl potrestán Mezinárodní hokejovou federací trestem na jedno utkání. Sám Znarok vysvětloval své gesto, kterým údajně ukázal na bolavý krk. Sbornou tak musel vést asistent trenéra. Následně se Grönborg a Znarok usmířili.

27. května 2014 vyhláškou prezidenta Ruské federace byl Znarokovi udělen Čestný odznak za velký přínos ruské hokejové reprezentaci na mistrovství v roce 2014. Na příštím mistrovství světa v Praze předváděla sborné méně stabilní výkony, ale nehledě na herní projev a ztrátu několika klíčových hráčů se Rusko probjovalo do finále šampionátu. Ve finále stála proti Rusku již tradiční rival – Kanada. Nehledě na očekávání fanoušků ruský tým dostal od Kanady nečekaný příděl. Sborná prohrála poměrem 1:6. Na domácím mistrovství světa pak sborná prohrála v semifinále s Finskem a musela se tak spokojit s bronzovými medailemi po výhře nad Spojenými státy 7:2. Na Světovém poháru, který se konal ve stejném roce se Rusko probjovalo až do finále, kde podlehlo domácí Kanadě 3:5.

V roce 2016 byl Oleg Znarok jmenován trenérem SKA Petrohrad po dobu dvou let. Vystřídal tak na tomto postu Sergeje Zubova. Znarok tak kombinuje práci v klubu

i v reprezentaci. V první sezóně vyhrál SKA dovedl k vítězství v KHL. Ve finále o Gagarinův pohár porazil Metallurg Magnitogorsk. Stal se prvním trenérem, kterému se povedlo třikrát vyhrát tuto trofej.

Úspěchy	Nejlepší trenér KHL 2011/2012,
Nejlepší trenér KHL 2009/2010	2012/2013
Vítěz Gagarinova poháru 2011/2012,	Mistr světa 2014
2012/2013 a 2016/2017	Vicemistr světa 2015
Vítěz Kontinentálního poháru	Třetí místo 2016
2013/2014	

1.5. Nejúspěšnější hráči

1.5.1 Hráči SSSR

Alexandr Ragulin – sovětský hokejový obránce, zasloužilý mistr sportu SSSR. Od roku 1957 hájil barvy týmu Chimik Voskresensk. Posléze vynikal v moskevském CSKA. V porovnání se všemi sovětskými reprezentačními hokejisty vybojoval největší počet zlatých medailí (22) na olympiádách, světových šampionátech a mistrovstvích Evropy. Byl stavebním pilířem sovětské hokejové reprezentace. Účastnil se památné Série století v roce 1972 s Kanadou (podle Sbornaja SSSR po chokkeju, online).

Anatolij Firsov – sovětský hokejista, zasloužilý mistr sportu SSSR, člen Komunistické strany Sovětského svazu. Hrál v útoku na pozici levého křídla. Z počátku kariéry hrál za Spartak Moskva. V druhé polovině sportovní kariéry nastupoval za konkurenční CSKA. V klubové kariéře vsítil 346 branek. Za sovětskou reprezentaci měl průměr gól na zápas. Se sbornou vyhrál vše, co se dalo. Na počest Firsova byl pojmenován diamant o hmotnosti 181 karátů (podle Sbornaja SSSR po chokkeju, online).

Vladislav Tret'jak – je bývalý vynikající sovětský brankář, trenér a politický činník. Je držitelem titulu zasloužilý mistr sportu Sovětského svazu. Experty je považován za jednoho z nejlepších brankářů na světě. Od roku 2006 je ve funkci prezidenta Ruské hokejové federace. Od roku 1969 hájil branku CSKA Moskva a SSSR. Celkem v lize odchytil bezmála 500 zápasů. Za reprezentaci nastoupil na světových

turnajích a olympijských hrách 117krát. Stal se prvním sovětským hokejistou, který byl uveden do Hokejové síně slávy v Torontu. Mezinárodní hokejovou federací byl prohlášen za nejlepšího hráče 20. století (podle Sbornaja SSSR po chokkeju 1973-1979 god, online).

Valerij Charlamov – byl sovětský hokejový útočník. V nejvyšší sovětské lize hrál za armádní tým CSKA od roku 1967. je považován za jednoho z nejlepších hráčů své doby, a dokonce i jednoho z nejlepších všech dob. I když byl malého vzrůstu, doháněl to rychlostí, technikou a inteligencí. Na ledě se jako by vznášel, tančil a tím přiváděl soupeře k šílenství. Málokdo ho dokázal zastavit. Na mezinárodní úrovni se stal se sbornou dvojnásobným vítězem olympijských her, osminásobným mistrem světa. Valerij Charlamov podle Lhota (online) poté, co se dozvěděl, že nebude nominovaný na Kanadský pohár, se vydal se svou ženou z venkova do Moskvy. Řídila jeho manželka a na mokré vozovce nezvládla řízení. Vozidlo vjelo do opačného směru a po srážce s protijedoucím kamionem nikdo z pasažérů nepřežil. Tragickou událost připomíná kámen, kde je napsáno: „*Zde padla hvězda ruského hokeje.*“ V roce 1998 byl Mezinárodní hokejovou federací zařazen do síně slávy. Od roku 2005 se stal členem Hokejové síně slávy severoamerické NHL (podle Lhota, online).

Sergej Makarov – je bývalým sovětským hokejistou, který hrál na pozici pravého útočníka. V reprezentaci hrál ve složení legendární formace spolu s Larionovem, Krutovem, Fetisovem a Kasatonovem, která soupeřům naháněla strach. Ve sborné a také ve svém klubu CSKA Moskva působil svého času kapitánem. Je zasloužilý mistr sportu SSSR od roku 1979. V roce 1989 se stal hráčem zámořského mužstva Calgary Flames. Stal se nejlepším střelcem SSSR. Ve všech oficiálních zápasech nastřílel přes 700 gólů, čímž předčil dosud suverénního Borise Michaljova. V roce 2016 byl uveden do Hokejové síně slávy NHL (podle Sbornaja SSSR, online).

Vladimír Krutov – je bývalý sovětský hokejový útočník, nositel titulu Zasloužilého mistra sportu SSSR. V roce 1985 vystudoval Vojenský institut v Petrohradě. Svou hráčskou kariéru trávil v CSKA Moskva. V reprezentaci hrál v již zmiňované legendární pětce. Se spoluhráči z této formace byli velcí přátelé, dokonce se scházel spolu s rodinami. V roce 1989 přestoupil do kanadského týmu Vancouver Canucks. V roce 2010 byl jako hráč uveden do síně slávy IIHF (podle Sbornaja SSSR po chokkeju, online).

Igor Larionov – je bývalý sovětský a ruský hokejista, který hrál na pozici centrálního útočníka. Zasloužilý mistr sportu SSSR od roku 1982. Hrál za sbornou a CSKA Moskva. Po odchodu do NHL hrál v týmech Vancouver Canucks, San Jose Sharks, Detroit Red Wings a New Jersey Devils. V sestavě Rudých křídel se stal trojnásobným držitelem Stanleyova poháru. Larionov se stal jedinečný v tom, že se mu podařilo vyhrát olympijské hry, mistrovství světa, Kanadský pohár a Stanley cup (podle Sbornaja SSSR, online).

Alexej Kasatonov – je bývalý sovětský hokejový obránce z pověstné formace v 80. letech. Je dvojnásobným vítězem olympijských her, mnohonásobným mistrem světa, Evropy a SSSR. V roce 1981 získal ocenění Zasloužilý mistr sportu SSSR. Po dobu 11 let hrál v CSKA Moskva. Poté působil 7 let v NHL v týmech New Jersey Devils, Anaheim Ducks, St. Luis Blues, Boston Bruins. Na závěr hráčské kariéry se vrátil do mateřského klubu (podle Sbornaja SSSR, online).

Vjačeslav Fetisov – je bývalý sovětský hokejový obránce, dlouholetý kapitán sborné a vůdce týmu. Hrál po boku Alexeje Kasatonova. Je považován za jednoho z nejlepších obránce všech dob. V Torontu byl zařazen do Hokejové síně slávy v roce 2001. Byl skvělým bruslařem a velmi produktivním hráčem. Od roku 1989 hrál v NHL za New Jersey Devils a Detroit Red Wings. Je dvojnásobným vítězem Staley cupu. Ve 40 letech ukončil svou profesionální kariéru. Byl zvolen do „Týmu století“ (podle Sbornaja SSSR po chokkeju, online).

1.5.2 Hráči Ruska

Sergej Gončar – je ruský hokejový obránce, který začínal profesionální kariéru v týmu Traktor Čeljabinsk. Je dvojnásobným medailistou olympijských her. Patří mu čestný titul Zasloužilý mistr sportu od roku 1998. V roce 1992 byl draftován do NHL týmem Washington Capitals jako 14. v pořadí. V sezóně 2008/2009 se stal s týmem Pittsburgh Penguins. Tento hráč je jedním z nejproduktivnějších Rusů v NHL. Jako obránce získal největší počet bodů (811) ze všech svých krajanů (podle Gončar Sergej Viktorovich, online)

Sergej Fedorov – je bývalým sovětským a ruským hokejovým útočníkem. Nejcennější kovy sbíral ještě coby hráč CSKA Moskva a v reprezentaci SSSR. Do NHL

se poprvé dostal v roce 1990. Třináct let strávil v týmu Detroit Red Wings, kde vyhrál třikrát Stanleyův pohár. V Detroitu byl považován za jednoho z nejlepších hráčů novodobé generace. Hrál stejně dobře jak v útoku, tak i v obraně. V roce 1994 se mu podařilo jako prvnímu Evropanovi získat nejprestižnější ocenění v zámořské NHL – Hart Trophy (za nejužitečnějšího hráče). Je dosud nejproduktivnějším Rusem v této soutěži. V dresu národního týmu se stal třikrát mistrem světa, stříbrným medailistou z olympijských her. V roce 2017 byl uveden v seznam 100 nejlepších hráčů v historii kanadsko-americké NHL (podle Fedorov Sergej Viktorovich, biografija, online).

Pavel Dacjuk – je ruský hokejista hrající na postu centrálního útočníka. Kariéru začínal v klubu Dynamo Energie Jekatěrinburg. Od roku 2001 byl hráčem Detroit Red Wings, kde v letech 2002 a 2008 získal nejcennější zámořskou trofej pro vítěze soutěže. V roce 2012 se stal se sbornou mistrem světa. Je 5. nejproduktivnějším Rusem v historii NHL. Nyní hraje v KHL za tým SKA Petrohrad (podle Russia's greatest players, online).

Jevgenij Malkin – je ruský centrální útočník. Z počátku kariéry hrál za Metallurg Magnitogorsk. Od roku 2006 je hráčem zámořského celku Pittsburgh Penguins. Do týmu byl draftován v roce 2004 jako 2. v celkovém pořadí. S týmem získal dva Stanley cupy v letech 2009 a 2016. Podle Sysojeva (online), Malkin je prvním ruským hráčem, kterému se povedlo získat individuální prestižní ocenění – Conn Smythe Trophy (pro nejužitečnějšího hráče play off). Za ruskou reprezentaci zatím odehrál 73 zápasů, ve kterých zaznamenal 80 bodů (podle Sysojev, 2016, online).

Alexandr Ovečkin – je hokejový útočník ruské národnosti. Hraje na pozici levého útočníka. Za své hráčské dovednosti je považován za jednoho z nejlepších hokejistů planety. Hokejovou kariéru začínal v Dynamo Moskva. V roce 2004 byl draftovaný zámořským týmem Washington Capitals. V roce 2008 podepsal s týmem smlouvu na neuvěřitelných 13 let.

Hned ve své první zámořské sezóně v roce 2005 se stal nejproduktivnějším hráčem ligy. Jako nejlepší nováček soutěže byl oceněn trofejí – Calder Memorial Trophy. Stal se šestinásobným držitelem ocenění pro nejlepšího útočníka v sezóně – Maurice Richard Trophy, trojnásobným držitelem Hart Memorial Trophy, trojnásobným držitelem Ted Lindsay Award (nejužitečnější hráč z pohledu samotných hráčů), držitelem Art Ross

Trophy (udělována vítězi kanadského bodování). Za ruskou sbornou zatím odehrál 96 zápasů a nasbíral 83 bodů (podle Alexandr Ovechkin: biografija, online).

1.6 Vzlety a pády ruského hokeje

1.6.1 O poklesu autority národního týmu a o roli trenérů

Jak si můžeme všimnout, v Rusku se na očividně mění vztah k hokeji. Přesněji řečeno jde o národní tým. K němu se začínají chovat skoro jako k fotbalové reprezentaci, od které se samozřejmě nečeká nic dobrého a velká vítězství jsou vnímána spíše jako zázrak. Právě tato změna nálady je hlavním důvodem úvah o výměně trenérského štábu. Stačí se podívat na blížící se Olympijské hry, které se budou konat v roce 2014 v ruské Soči. Jistě by nikdo nechtěl, aby tato událost dopadla katastrofou.

Jak uvádí Novoprudskij (online), v roce 2006 na doporučení předsedy ruského hokejového svazu se sborné ujalo duo trenérů – Vjačeslav Bykov a Igor Zacharkin. Národní tým se totiž po více než dekádu potýkal s neúspěchy a musel vstřebávat hořké porážky. Povolat mladé a ambiciózní trenéry by mohlo být tím správným impulzem pro novou etapu ruské sborné. Trenér Bykov měl za sebou vynikající hokejovou kariéru jako hráč. Nebyl výjimečně talentovaný, vynikal však bojovným charakterem, pílí a nasazením. Podařilo se mu vštípit podobný charakter i ruskému týmu, což mělo významný dopad na sebevědomí hráčů. Zmizel pocit průměrnosti, který Rusko pronásledoval v 90. letech po rozpadu Sovětského svazu a na počátku druhého tisíciletí.

Podle Novoprudského (online) asistent trenéra – Igor Zacharkin přišel do týmu jako taktický kouzelník, který byl schopen vštípit hráčům chytré taktické pokyny a kombinace. Na mistrovství světa v Moskvě v roce 2007 byl k vidění snad poprvé od rozpadu SSSR opravdu odvážný týmový výkon. Hráči se nejen bezhlavě pouštěli do útoku, ale tým hrál vyrovnaný, pohledný a harmonický hokej. Hráči dokonce nezapomínali na zodpovědné bránění, což bylo v minulosti jedním z hlavních nedostatků.

Roky 2008 a 2009 se ukázaly být „zlatým věkem“ ruského hokeje. Sborná porazila dvakrát za sebou Kanadu, přičemž první vítězství bylo velice pikantní a uskutečnilo se na půdě javorových listů (Kanada – Québec, Halifax). V prvních letech práce Bykova a

Zacharkina změnila celou atmosféru kolem národního týmu – najednou byl více otevřený, živý a vstřícný k novinářům, což bylo v minulosti nevídané.

Ale po nějaké době, ještě před ostudou na olympiádě ve Vancouveru, se všechno začalo pomalu měnit. Hráči přestali být zapálení do hry jako dříve, lídři již nehráli za sbornou na takové úrovni, jako ve svých klubech ať už v NHL či KHL.

Rovnováha ve hře obecně byla narušena, obrana měla jisté slabiny a byla horší na úkor útoku. Brazilská fotbalová logika: „vy nám dáte tolik branek, kolik jen zmůžete a my vám – kolik budeme chtít“ v ruské hokejové reprezentaci již nefungovala.

Možná, kdyby se Svaz ruského ledního hokeje rozhodl nahradit trenéry hned po neúspěšné sezoně v roce 2010, dalo by se ve větším klidu připravovat na olympiádu v Soči, a přitom postupně obnovovat tým. Bykov a Zacharkin po olympiádě ve Vancouveru vyhráli svou první klubovou trofej coby trenéři. S klubem Salavat Julajev Ufa v sezoně 2010/2011 vyhráli Gagarinův pohár. Teď měli na starosti dva týmy – Ufu a sbornou Ruské federace. Vedení ruského mužstva nebylo proti, aby trenéři trénovali klub a zároveň i reprezentaci, ale za podmínky, že budou k vidění dobré výsledky.

Jak zmiňuje Novoprudskij (online), národní tým ovšem přestal podávat dobré výsledky. Navíc Bykov a Zacharkin již nebyli dravými a ambiciózními specialisty, kteří by byli schopni vdechnout do ruského týmu nový život. Začala na ně tlačit nejen tíha velkých výher, ale i velmi vážných porážek. Bezpochyby porážky dávají trenérům velmi důležitou zkušenost. Ale v tomto případě je zcela nejasné, zda se bude sborná vyvíjet kupředu, nebo jestli alespoň přestane degradovat, právě pod vedením tohoto trenérského dua.

Bez ohledu na výsledky mistrovství světa na Slovensku v roce 2011 se vedení ruského hokeje se ocitlo v psychologické pastí. Osud trenérů sborné, kteří mají jet na Olympijské hry v Soči, kde vítězství hráčů může zpříjemnit ne příliš úspěšné vystoupení celého týmu, musí být stanoven nyní. Buď bude moci Bykov pracovat tolik, kolik bude jen chtít, bez ohledu na výsledky mužstva, nebo do následující sezony vstoupí mužstvo s novými trenéry.

Hledání nových trenérů ruské hokejové sborné je přitom velmi obtížným úkolem. Prakticky všichni dobří ruští trenéři se sbornou v různých obdobích pracovali. Snad jen kromě Zinetulji Biljaletdinova, který vzbuzoval nepatrný optimismus.

Jmenovat na post trenéra cizince je velice obtížné. Na druhou stranu, Kontinentální hokejová liga se stala útočištěm pro nejlepší české a finské trenéry. Šéfové klubů KHL se již neobávají hledat kandidáta na tento post v zahraničí.

V současné podobě ruský národní tým neválcuje soupeře za soupeřem jako tomu bylo nedávno. Konkurence ve světovém hokeji je opravdu vysoká, ale nyní už lze bez obav tvrdit, že „zlatá éra“ trenéra Bykova je už u konce. Problém je v tom, zda někdy začne nová éra a či ponese jméno.

2. Praktická část

2.1 Porovnání sborné SSSR a Ruska

Tabulka č. 1: Sovětský svaz na olympijských hrách

Rok	Olympijské hry	Hokejová reprezentace SSSR
1956	Cortina d'Ampezzo (Itálie)	1. místo
1960	Squaw Valley (USA)	3. místo
1964	Innsbruck (Rakousko)	1. místo
1968	Grenoble (Francie)	1. místo
1972	Sapporo (Japonsko)	1. místo
1976	Innsbruck (Rakousko)	1. místo
1980	Lake Placid (USA)	2. místo
1984	Sarajevo (Jugoslávie)	1. místo
1988	Calgary (Kanada)	1. místo
1992	Albertville (Francie)	1. místo

Zdroj: https://cs.wikipedia.org/wiki/Sovětská_hokejová_reprezentace

Tabulka č. 2: Ruská federace na olympijských hrách

Rok	Olympijské hry	Hokejová reprezentace Ruska
1994	Lillehammer (Norsko)	4. místo
1998	Nagano (Japonsko)	2. místo
2002	Salt Lake City (USA)	3. místo
2006	Turín (Itálie)	4. místo
2010	Vancouver (Kanada)	6. místo
2014	Soči (Rusko)	5. místo

Zdroj: https://cs.wikipedia.org/wiki/Sovětská_hokejová_reprezentace

Tabulka č. 3: Porovnání SSSR a Ruska na mistrovství světa

Rok	Mistrovství světa	Hokejová reprezentace SSSR	Rok	Mistrovství světa	Hokejová reprezentace Ruska
1954	Stockholm (Švédsko)	1. místo	1992	Praha, Bratislava (Československo)	5. místo
1955	Krefeld, Düsseldorf, Dortmund, Köln (Německo)	2. místo	1993	Mnichov, Dortmund (Německo)	1. místo
1956	Cortina d'Ampezzo (Itálie)	1. místo	1994	Milán, Bolzano, Canazei (Itálie)	5. místo
1957	Moskva (SSSR)	2. místo	1995	Stockholm, Gävle (Švédsko)	5. místo
1958	Oslo (Norsko)	2. místo	1996	Vídeň (Rakousko)	4. místo
1959	Praha, Bratislava, Brno, Kladno, Kolín, Ml. Boleslav, Ostrava, Plzeň (Československo)	2. místo	1997	Helsinky, Tampere, Turku (Finsko)	4. místo

1960	Squaw Valley (USA) (1)	3. místo	1998	Curych, Basilej (Švýcarsko)	5. místo
1961	Ženeva, Lausanne (Švýcarsko)	3. místo	1999	Oslo, Lillehammer, Hamar (Norsko)	5. místo
1962	Colorado Springs, Denver (USA)	Neúčastnil se	2000	Petrohrad (Rusko)	11. místo
1963	Stockholm (Švédsko)	1. místo	2001	Kolín nad Rýnem, Hannover, Norimberk (Německo)	6. místo
1964	Innsbruck (Rakousko) (1)	1. místo	2002	Göteborg, Karlstad, Jönköping (Švédsko)	2. místo
1965	Tampere (Finsko)	1. místo	2003	Helsinky, Tampere, Turku (Finsko)	6. místo
1966	Lublaň, Záhřeb (Jugoslávie)	1. místo	2004	Praha, Ostrava (Česká republika)	10. místo
1967	Vídeň (Rakousko)	1. místo	2005	Vídeň, Innsbruck (Rakousko)	3. místo
1968	Grenoble (Francie)	1. místo	2006	Riga (Lotyšsko)	5. místo
1969	Stockholm (Švédsko)	1. místo	2007	Moskva, Mytišči (Rusko)	3. místo
1970	Stockholm (Švédsko)	1. místo	2008	Québec, Halifax (Kanada)	1. místo
1971	Ženeva, Bern (Švýcarsko)	1. místo	2009	Bern, Kloten (Švýcarsko)	1. místo
1972	Praha (Československo)	2. místo	2010	Kolín nad Rýnem, Mannheim (Německo)	2. místo
1973	Moskva (SSSR)	1. místo	2011	Bratislava, Košice (Slovensko)	4. místo
1974	Helsinky (Finsko)	1. místo	2012	Helsinky, Turku (Finsko)	1. místo
1975	Mnichov, Düsseldorf (Německo)	1. místo	2013	Stockholm, Malmö (Švédsko)	6. místo

1976	Katovice (Polsko)	2. místo	2014	Minsk (Bělorusko)	1. místo
1977	Videň (Rakousko)	3. místo	2015	Praha, Ostrava (Česká republika)	2. místo
1978	Praha (Československo)	1. místo	2016	Moskva, Petrohrad (Rusko)	3. místo
1979	Moskva (SSSR)	1. místo	2017	Kolín nad Rýnem, Paříž (Německo, Francie)	-
1981	Stockholm (Švédsko)	1. místo			
1982	Helsinky, Tampere (Finsko)	1. místo			
1983	Mnichov, Düsseldorf, Dortmund (Německo)	1. místo			
1985	Praha (Československo)	3. místo			
1986	Moskva (SSSR)	1. místo			
1987	Videň (Rakousko)	2. místo			
1989	Stockholm (Švédsko)	1. místo			
1990	Fribourg, Bern (Švýcarsko)	1. místo			
1991	Helsinky, Tampere, Turku (Finsko)	3. místo			

Zdroj: https://cs.wikipedia.org/wiki/Sovětská_hokejová_reprezentace

2.2 Komentář ke zmiňovaným výsledkům

Sborná Sovětského svazu a samostatného Ruska jsou dva rozdílné týmy v tom smyslu, že Sověti vítězit a získávat tituly za každou cenu. Hokej byl pro Sověty více než jen hrou. Rozhodně nepostrádali kázeň, řád a bojovnost. Skoro by se dalo říct, že tento sport byl v tehdejší době až propagandou.

Úspěchy na světových šampionátech se dostavily prakticky záhy. Poté, co SSSR začal jezdit na světové turnaje, vyhrávali titul za titulem. Začátky v 60. letech se nevedly podle jejich představ, jelikož se jim nedařilo pět let vyhrát zlato. Ovšem to, co následovalo poté, nemá v historii a ani v dnešním hokejovém světě obdoby. Od roku 1963–1971 vyhrála sborná devětkrát po sobě zlaté medaile. Toto se nepodařilo ani kolébce hokeje – Kanadě.

Nejvíce se o to zasloužil možná nejúdernější útok hokejové historie: Boris Michajlov, Vladimir Petrov a Valerij Charlamov. Společně s brankářem Vladimírem Tretjakem byli základem sovětské mašiny, která ve světě drtila soupeře za soupeřem. V 80. letech měli Sověti další z obávaných formací: Makarov, Krutov, Larionov, Fetisov a Kasatonov. Ve své době byli neporazitelní. Tato pětice se stala národními hrdiny. Nebyli to jen nejlepší hokejisté, ale především vynikající přátelé.

Hra Sovětů byla vždy na jednu branku. Soupeři měli před nimi pro strach uděláno. Hokejisté trénovali čtyřikrát denně. Někteří hráči dokonce kolabovali vyčerpáním. Hráči žili jedenáct měsíců v roce v izolaci. Trenér sovětské reprezentace Tarasov vychoval řadu vynikajících hráčů. Tvrdými a mnohdy až krutými tréninkovými metodami připravoval své svěřence na vrcholový hokej.

U veškerého dění kolem týmu byl Výbor státní bezpečnosti. Jediné selhání mohlo mít fatální následky. Trenéři si již od začátku měli obrovskou autoritu. Nikdo se neodvažoval nesouhlasit s nimi a už vůbec ne jim odmítnout. Trenér byl ovšem pravým opakem. Nevážil si hráčů. Jednal s nimi bez sebemenší špetky uznání. Ale hráči na své kouče nedali dopustit. Sice byli často mučeni jejich tréninkovými praktikami, ale neměli jím to za zlé. Hlavně zakladatele sovětského hokeje – Tarasova, si obrovsky vážili a respektovali ho.

Na druhou stranu Ruští hokejisté dlouho nemohli najít tu správnou cestu k úspěchu, trpěli nedostatky disciplíny a lehkovážností. Všichni věřili, že po rozpadu Sovětského svazu se nevytratí vítězný hokejový duch. Opak však byl pravdou. Sice chvíli po rozpadu

SSSR ruští hráči vyhráli mistrovství světa v Německu, ovšem nikdo netušil, co bude následovat. Mužstvo bylo na světových akcích na průměrném 5. místě.

Hráči měli problém s týmovým pojetím hry. Tým byl plný hvězd, které nedokázaly najít společnou řeč. Je jasné, že to nemohlo uvnitř mužstva fungovat. Nepomáhal tomu ani fakt, že u sborné nevydržel žádný trenér víc než dvě sezóny. V týmu se vystřídalo značné množství trenérů a vůbec to nikam nevedlo. Změnit situaci v týmu měl znovu povoláný legendární trenér Viktor Tichonov. Ovšem ani tento tah se vedení reprezentace nepovedl. Na mistrovství světa v Praze v roce 2004 skončilo Rusko na ostudném 10. místě.

Zlom přineslo jmenování Vjačeslava Bykova na post hlavního trenéra. Bykov převzal oštěže ruské sborné po Vladimíru Krikunovu. Tento bývalý sovětský reprezentant nastolil v týmu jasnou koncepci. Z týmu plných hvězd udělal dobře pracující kolektiv, který se snažil soupeři vnucovat svůj styl hry. Ten se lišil od toho z předešlých roků. Tým byl kompaktnější. Bykov vštípil svým svěřencům faktor bojovnosti čili to, co v minulosti moc nepraktikovali. Při útoku útočil celý tým a při obranné činnosti nebránili pouze obránci, nýbrž také útočníci. Toto byl hlavní rozdíl tohoto týmu a minulého.

Závěr

Cílem mé práce bylo zmapovat tzv. zlatou éru sovětského a posléze i ruského hokeje, porovnat jednotlivé týmy před a po rozpadu SSSR, sestavit ucelenou informaci o mimořádně úspěšných a mimořádně neúspěšných obdobích v ruském, respektive sovětském hokeji, o nejvýraznějších postavách ruského hokeje a jejich bohaté sportovní kariéře.

Chronologicky jsem seřadil jednotlivé události, především velká vítězství sborné a v klubové části jsem se zabýval ligovou soutěží a jednotlivými hokejovými kluby. Popsal jsem vývoj ruské hokejové soutěže po rozpadu Sovětského svazu a vznik nové soutěže s názvem Kontinentální hokejová liga.

V kapitole „Série století 1972“ jsem se dopodrobna zabýval nejprestižnějšími zápasy mezi Sovětskou sbornou kanadskými profesionály z NHL, zhodnotil jsem příčiny úspěchů i porážek sovětského mužstva.

Podrobně jsem charakterizoval jednotlivé osobnosti sovětského hokeje, popsal jejich hráčskou a trenérskou kariéru, osobní ocenění a jejich úspěchy na trenérských postech ať už na klubové či reprezentační úrovni. Taktéž jsem se zabýval trenéry národního týmu Ruské federace. Zde jsem se více věnoval jejich reprezentační kariéře.

V oddíle „Vzlety a pády ruského hokeje“ poukazují na nepříliš vydařená období po rozpadu Sovětského svazu.

V praktické části srovnávám výsledky Sovětského svazu a Ruské federace na olympijských hrách a mistrovstvích světa. Na první pohled je patrné, že sovětská sborná byla od začátku bezkonkurenční, tudíž svým soupeřům nedávala moc šancí. Naopak ruská reprezentace byla zcela jiným týmem. Měla poněkud slabší začátky. Vždyť první titul mistrů světa získalo Rusko až po neuvěřitelných 15 letech. Byla to doba plná pádů, rozporů a hořkých porážek. Mužstvu scházel týmový duch, správné nasazení, bojovnost a taktická vyzrálost. V poslední době je ruská sborná často přirovnávána k té sovětské.

Mým cílem bylo též porovnat hokejovou reprezentaci Sovětského svazu a Ruské federace a zmapovat úspěšná období i ta méně vydařená. Na základě zjištěných faktů lze konstatovat, že se tyto dvě sborné dají jen těžce srovnávat. Svoji roli hrálo i to, že hokejisté

SSSR byli z převážné části vojáci. Nechyběla jim kázeň, disciplína a respekt vůči trenérům. Již od malička byli takto vychovávaní. Lze říci, že to, co museli tehdy absolvovat, by v dnešní době mnozí hráči nemuseli zvládnout.

Po rozpadu Sovětského svazu se rozpadla i sovětská reprezentace. Už to nebyl ten tým, který byl složen převážně z jednoho či dvou klubů jako za dob SSSR. Hráči nebyli na sebe zvyklí a scházela jim týmová sebranost. Hokejisté odjížděli ve velkých skupinách do zámořské NHL, kde se s nimi zacházelo diametrálně rozdílně. Chvilí trvalo, než hráči našli společnou řeč a zapadli do týmové koncepce a začali plnit trenérské pokyny.

Резюме

Целью моей бакалаврской работы было сравнить так называемую «золотую эру» советского, а позже русского хоккея, и сравнить отдельные команды до и после распада СССР. В практической описывается история развития советского хоккея – абсолютное начало этого вида спорта с точки зрения сборной команды и клубного соревнования.

В хронологическом порядке упорядочены отдельные мероприятия, в первую очередь великие победы сборной. В части, касающейся отдельных клубов изображен чемпионат страны и различные хоккейные команды. После распада СССР описывается развитие российской хоккейной лиги и новой хоккейной лиги, возникшей из предыдущей - Континентальная хоккейная лига.

В следующей главе подробно описаны самые престижные матчи между Советской сборной и канадскими профессионалами из НХЛ и рассмотрены причины успехов и неудач советской команды.

Далее подробно характеризованы отдельные лица советского хоккея, их карьеры в качестве игроков и тренеров, лучшие награды и их успехи на клубовом уровне и на уровне сборной СССР. Также разработан список с тренерами национальной команды Русской федерации. Здесь посвящена работа их карьере в сборной России.

Следующий раздел ссылается на не очень удачные периоды после распада СССР.

В практической части сравниваются результаты на олимпийских играх и чемпионатах мира между СССР и Россией. С первого взгляда видно, что советская сборная с самого начала была непревзойденной и своим соперникам не давала много шансов. Наоборот русская сборная была совсем другой командой. Была немного слабее с начала. В конце концов, первый титул чемпиона мира завоевала после невероятных 15 лет. Это было время полного падения, противоречий и горьких поражений. Команде не хватало души, правильного размещения, храбрости и тактики. Сейчас сборная часто сравнивается с той советской.

Целью этой работы было сравнить сборную СССР и сборную России, и иметь дело с успешными моментами и теми менее успешными. Эти две команды не можно полностью сравнивать. Во первых, хоккеисты СССР были в основном солдаты. Присутствовала дисциплина, уважение к тренерам. Уже с малого века были так воспитанны. Иногда пришлось игрокам пройти сложными тренировками. В настоящее время не всякий хоккеист бы смог иметь такие тренировки.

Русским игрокам пришлось начинать с нуля. После распада СССР распалась сборная. Это уже была не та команда, которая складывалась из одного или двух клубов, как это было во времена СССР. Игроки не были привыкшими на себя, не хватало им сыгранности. Хоккеисты уезжали в больших группах в заокеанскую НХЛ, где к ним обращались совсем по-разному. Надо было время, прежде чем игроки нашли общую речь и вошли в совместную концепцию и начали выполнять тренерские инструкции.

Seznam použité literatury

Tištěné prameny:

1. Gut, K., Vlk, G.: *Světový hokej*. Praha: Olympia, 1990. ISBN 80-703-3056-2
2. Jakušev, A. S.: *Vsjo na čistotu. O chokkeje i ně tol'ko*. Moskva: Eksmo, 2016. ISBN 978-5-699-88480-3
3. Razzakov, F. I.: *Rossijskij chokkej. Ot skandala do tragedii*. Moskva: Eksmo, 2012. ISBN 978-5-699-59920-2
4. Tarasov, A.V.: *Chokkej. Rodonačal'niki i novički*. Moskva: Eksmo, 2014. ISBN 978-5-699-68166-2

Elektronické prameny:

1. *Alexandr Ovečkin, biografija*, 2016 [online]. [Cit. 19.4.2017]. Dostupné z: <https://24smi.org/celebrity/76-aleksandr-ovechkin.html>
2. *Biografija, istorija žizni Znarok Olega Valerjeviča*, 2016 [online]. [Cit. 20.4.2017]. Dostupné z: http://www.mega-stars.ru/sport/znarok_oleg_valerevich.php
3. Čaušjan, S.: „Nomer 15”. *Alexandr Jakušev – legenda chokkeja prošlych i buduščich pokolenij*, 2014 [online]. [Cit. 20.4.2017]. Dostupné z: http://www.aif.ru/sport/person/nomer_15_aleksandr_yakushev_-_legenda_hokkeya_proshlyh_i_buduschih_pokoleniy
4. Duben, O.: *Série století 1972*, 2016 [online]. [Cit. 15.4.2017]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/sport/hokej/sp-v-hokeji/340068-serie-stoleti-1972-osm-zapasu-ktere-navzdy-zmenily-svetovy-hokej/>
5. *Fedorov Sergej Viktorovič, biografija*, 2015 [online]. [Cit. 18.4.2017]. Dostupné z: http://cska-hockey.ru/page/Fedorov_Sergej_Viktorovich
6. *Gončar, Sergej Viktorovič*, 2010 [online]. [Cit. 20.4.2017]. Dostupné z: <http://www.vesti.ru/doc.html?id=339368>
7. *Istorija ruskogo chokkeja, 2007-2017* [online]. [Cit. 26.3.2017]. Dostupné z: <http://www.hockeystars.ru/history.php>
8. Lhota, V: *Poslední jízda malého obra*, 2015 [online]. [Cit. 17.4.2017]. Dostupné z: http://sport.lidovky.cz/pohnute-osudy-valerij-charlamov-doo-/ostatni-sporty.aspx?c=A150531_173102_In-sport-ostatni_makr
9. Malafaj, N.: *Istorija zolotych poběd rossijskogo chokkeja*, 2013 [online]. [Cit. 18.4.2017]. Dostupné z: <http://blogs.amur.info/6832/3600/>
10. Moonspell: *Sbornaja SSSR po chokkeju*, 2015 [online]. [Cit. 20.4.2017]. Dostupné z: <http://fishki.net/1487474-sbornaja-sssr-po-hokkeju.html>

11. Oskolkov, V.: *Lučšij trenér v istorii: Viktor Tichonov izmenil mirovoj chokkej*, 2014 [online]. [Cit. 20.4.2017]. Dostupné z: <http://sport.rbc.ru/news/57569dd39a79476449f5d907>
12. Rogovskaeja, M.: *Nastavniki. Čast' 9. Boris Kul'agin*, 2011 [online]. [Cit. 20.4.2017]. Dostupné z: <https://www.championat.com/hockey/article-88822-nastavniki-chast-9-boris-kulagin.html>
13. *Ruskije zvezdy chokkeja, 2007-2017* [online]. [Cit. 20.4.2017]. Dostupné z: <http://www.hockeystars.ru/bobrov.php>
14. *Sbornaja SSSR*, 2013 [online]. [Cit. 20.4.2017]. Dostupné z: https://vk.com/topic-53336849_29433603
15. *Sbornaja SSSR po chokkeju 1973-1979 god*, 2010 [online]. [Cit. 20.4.2017]. Dostupné z: <http://savok.name/456-sbornaja-sssr-1973-1979-god.html>
16. Sysojev, G.: *Biografija Jevgenija Malkina*, 2016 [online]. [Cit. 15.4.2017]. Dostupné z: <https://ria.ru/spravka/20160731/1473257085.html>
17. *Vjačeslav Bykov, biografija, novosti*, 2016 [online]. [Cit. 20.4.2017]. Dostupné z: <http://www.uznayvse.ru/znamenitosti/biografiya-vyacheslav-bykov.html>
18. Vukolov, N.: *Černyšev, velikij vo vremeni i prostranstve*, 2012 [online]. [Cit. 20.4.2016]. Dostupné z: http://fhr.ru/history/history_milestones/history/card/?id_4=7142
19. *Zinetulja Biljaletdinov, boigrafija, novosti*, 2015 [online]. [Cit. 20.4.2017]. Dostupné z: <http://www.uznayvse.ru/znamenitosti/biografiya-zinetula-bilyaletdinov.html>

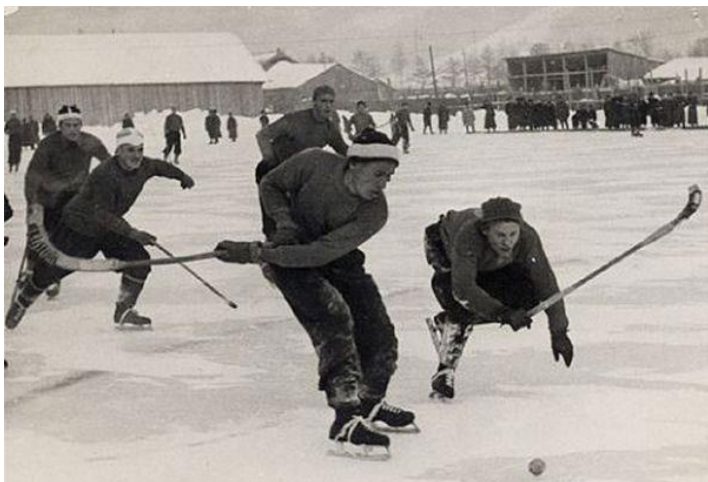
Internetové zdroje

1. https://cs.wikipedia.org/wiki/Boris_Michajlov
2. https://cs.wikipedia.org/wiki/Mistrovství_světa_v_ledním_hokeji
3. https://en.wikipedia.org/wiki/Alexander_Yakushev
4. https://en.wikipedia.org/wiki/Anatoli_Tarasov
5. https://en.wikipedia.org/wiki/Vladimir_Yurzinov
6. http://www.espn.com/nhl/story/_/id/14178731/nhl-russia-greatest-hockey-players-told-russian-great-sergei-gonchar
7. <http://www.hockeystars.ru/history.php>
8. http://hokej.hansal.cz/nhl_rus1.html

9. <http://www.photo-revue.ru/kartochki-xokkeistov-nxl-zvezdy-sbornoj-sssr/>
10. <http://www.quanthockey.com/nhl/nationality/russian-nhl-players-career-stats.html>
11. <https://www.sport.cz/hokej/ostatni/clanek/435026-profesionalove-proti-rude-masine-serie-stoleti-1972-zmenila-hokejovy-svet.html>

Dokumentární přílohy

Obrázek č. 1: Prvopočátek hokeje v SSSR

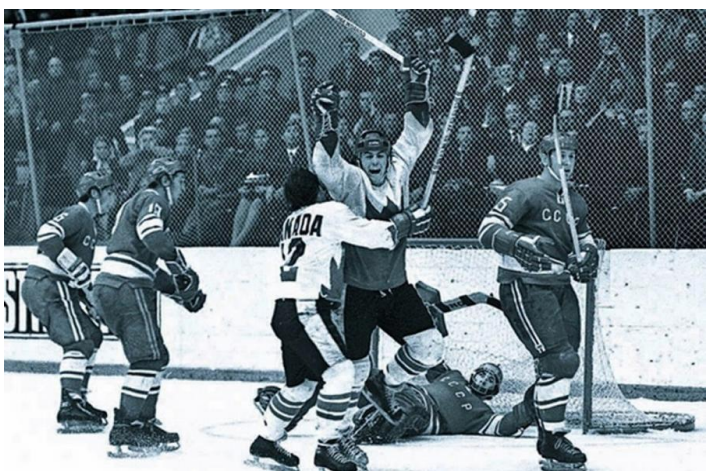
Zdroj: <http://dahusim.ru/hockey/hockey-v-sssr-kak-gde-i-kogda-rodilsya-sovetskiy-hockey-s-shayboy.html>

Obrázek č. 2: Phil Esposito (vlevo) v Sérii století proti SSSR

Zdroj: <http://o.canada.com/sports/hockey/113715/comment-page>

Obrázek č. 3: Paul Henderson slaví vítězný gól do sítě SSSR

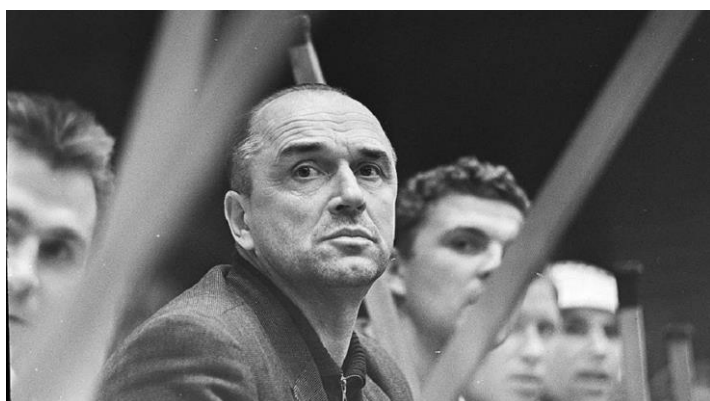
Zdroj: https://en.wikipedia.org/wiki/Summit_Series

Obrázek č. 4: Anatolij Tarasov na střídačce CSKA Moskva

Zdroj: <http://mhl.khl.ru/news/1/362357/>

Obrázek č. 5: Arkadij Černyšev na střídačce SSSR

Zdroj: <http://www.khl.ru/news/2017/03/16/342818.html>

Obrázek č. 6: Vsevolod Bobrov se svým asistentem na střídačce SSSR

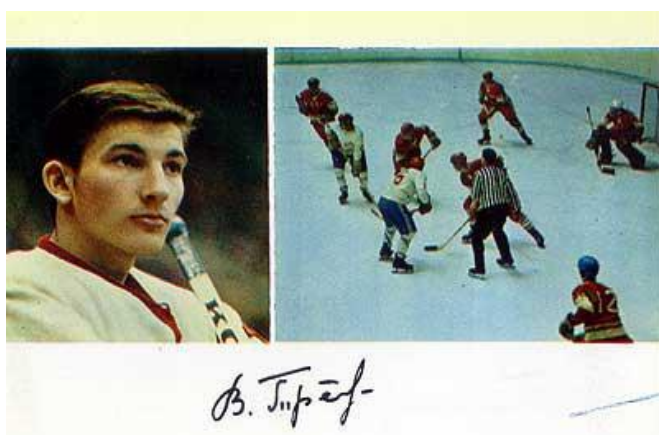
Zdroj: <https://ria.ru/sport/20121201/913005974.html>

Obrázek č. 7: Viktor Tichonov rozdává pokyny svým svěřencům

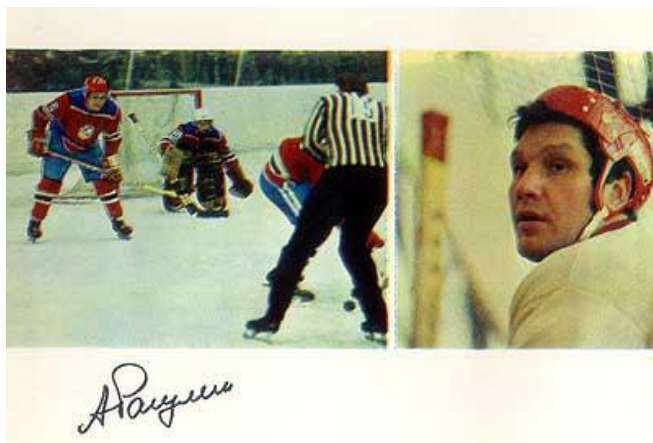
Zdroj: <https://www.championat.com/hockey/article-210716-umer-viktor-vasilevich-tikhonov.html>

Obrázek č. 8: Vladislav Tret'jak

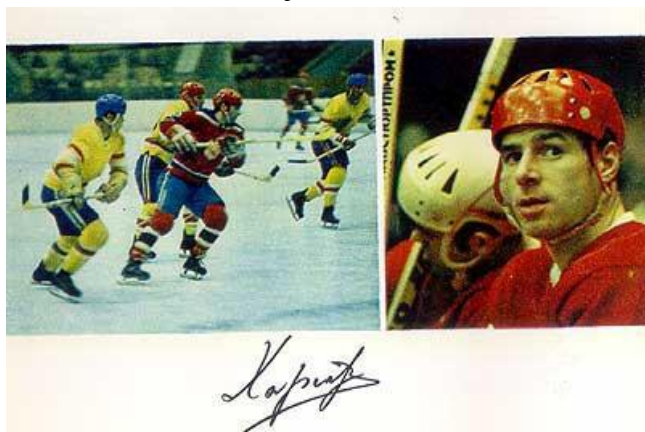
Zdroj: <http://fishki.net/1487474-sbornaja-sssr-po-hokkeju.html>

Obrázek č. 9: Alexandr Ragulin

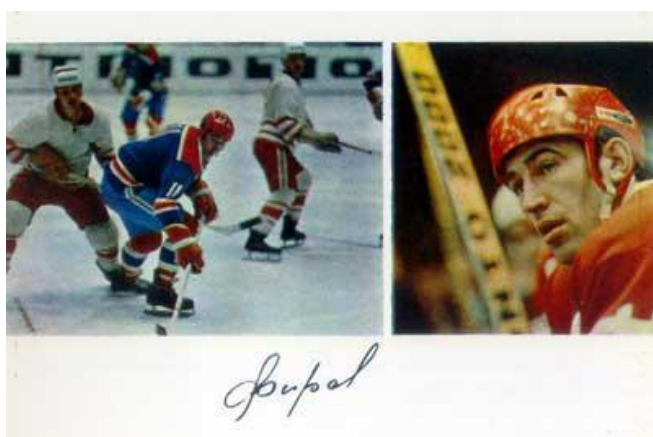
Zdroj: <http://fishki.net/1487474-sbornaja-sssr-po-hokkeju.html>

Obrázek č.10: Valerij Charlamov

Zdroj: <http://fishki.net/1487474-sbornaja-sssr-po-hokkeju.html>

Obrázek č.11: Anatolij Firsov

Zdroj: <http://fishki.net/1487474-sbornaja-sssr-po-hokkeju.html>

Obrázek č. 12: Alexandr Ovečkin

Zdroj: http://hokej.idnes.cz/alex-oveckin-ms-2016-rusko-kuznecov-orlov-f0p-/ms-hokej-2016.aspx?c=A160511_102528_ms-hokej-2016_elv

STATISTIKY SSSR

Nejlepší střelci v reprezentaci SSSR

207 Malcev Alexandr (Dynamo Moskva)

202 Michajlov Boris (CSKA Moskva)

185 Charlamov Valerij (CSKA Moskva)

181 Makarov Sergej (CSKA Moskva)

152 Petrov Vladimir (CSKA Moskva)

150 Jakušev Alexandr (Spartak Moskva)

146 Krutov Vladimir (CSKA Moskva)

140 Staršinov Vjačeslav (Spartak Moskva)

134 Firsov Anatolij (CSKA Moskva)

116 Kapustin Sergej (Křídla sovětů, CSKA, Spartak Moskva)

112 Alexandrov Venjamin (CSKA Moskva)

95 Vikulov Vladimir (CSKA Moskva)

91 Fetisov Vjačeslav (CSKA Moskva)

89 Bobrov Vsevolod (VVS, CDKA, CSKA Moskva)

85 Loktěv Konstantin (CSKA Moskva)

82 Žluktov Viktor (CSKA Moskva)

76 Larionov Igor (CSKA Moskva)

72 Almetov Alexandr (CSKA Moskva)

70 Guryšev Alexej (Křídla sovětů)

68 Chomutov Andrej (CSKA Moskva)

66 Vykov Vjačeslav (CSKA Moskva)

64 Drozděckij Nikolaj (SKA Leningrad, CSKA Moskva)

62 Majorov Boris (Spartak Moskva)

61 Šadrin Vladimir (Spartak Moskva)

60 Šalimov Viktor (Spartak Moskva)

55 Svetlov Sergej (Dynamo Moskva)

52 Kasatonov Alexej (CSKA Moskva)

(podle Gut a Vlk 1990: 585)

SSSR nejčastěji reprezentovali

313 Malcev Alexandr (Dynamo Moskva)

294 Makarov Sergej (CSKA Moskva)

290 Fetisov Vjačeslav (CSKA Moskva)

288 Tretjak Vladislav (CSKA Moskva)

286 Charlamov Valerij (CSKA Moskva)

284 Vasiljev Valerij (Dynamo Moskva)

283 Michajlov Boris (CSKA Moskva)

278 Pervuchin Vasilij (Dynamo Moskva)

274 Lutčenko Vladimir (CSKA Moskva)

269 Kasatonov Alexej (CSKA Moskva)

267 Petrov Vladimir (CSKA Moskva)

248 Krutov Vladimir (CSKA Moskva)

245 Biljaletdinov Zinetula (Dynamo Moskva)

(podle Gut a Vlk 1990: 586)

„Pětistovkaři“ v ligové soutěži SSSR

638 Šumakov Jurij (Traktor Čeljabinsk)

617 Vasiljev Valerij (Dynamo Moskva)

588 Biljaletdinov Zinetula (Dynamo Moskva)

588 Fedorov Jurij (Torpedo Gorkij)

228 Ragulin Alexandr (CSKA Moskva)

215 Jakušev Alexandr (Spartak Moskva)

201 Kapustin Sergej (Křídla sovětů, CSKA, Spartak Moskva)

197 Žluktov Viktor (CSKA Moskva)

195 Chomutov Andrej (CSKA Moskva)

195 Cygankov Gennadij (CSKA Moskva)

194 Larionov Igor (CSKA Moskva)

188 Babinov Sergej (Křídla sovětů, CSKA Moskva)

187 Vikulov Vladimir (CSKA Moskva)

177 Staršinov Vjačeslav (Spartak Moskva)

169 Kuzkin Viktor (CSKA Moskva)

164 Šadrin Vladimir (Spartak Moskva)

580 Dobrochotov Viktor (Torpedo Gorkij)

573 Astafjev Vladimir (Torpedo Gorkij)

572 Michajlov Boris (CSKA Moskva)

572 Šalimov Viktor (Spartak Moskva)

568 Jakušev Alexandr (Spartak Moskva)

561 Reps Jurij (Dynamo Moskva, Dynamo Riga)

553 Petrov Vladimir (CSKA Moskva)

548 Davydov Vitalij (Dynamo Moskva)

546 Durdin Vladimir (Dynamo Riga)

544 Skvorcov Alexande (Torpedo Gorkij)

541 Kovin Vladimir (Torpedo Gorkij)

537 Staršinov Vjačeslav (Spartak Moskva)

535 Sapelkin Alexandr (Chimik Voskresensk)

530 Kuzkin Viktor (CSKA Moskva)

530 Žurkov Igor (SKA Leningrad)

530 Cypljakov Viktor (Lokomotiv Moskva)

529 Malcev Alexandr (Dynamo Moskva)

525 Bragin Valerij (Chimik Voskresensk)

524 Vikulov Vladimir (CSKA Moskva)

514 Kapustin Sergej (Křídla sovětů, CSKA Moskva, Spartak Moskva)

510 Krutov Viktor (Torpedo Jaroslavl)

509 Anisin Vjačeslav (Křídla sovětů, CSKA, Spartak Moskva, SKA Leningrad)

505 Gerasimov Leonid (Chimik Voskresensk)

504 Pervuchin Vasilij (Dynamo Moskva)

501 Savcillo Jurij (Ižstal Iževsk)

500 Šostak Michajl (Dynamo Riga)

497 Frolikov Alexej (Dynamo Riga)

493 Presnjakov Michajl (Torpedo Gorkij)

482 Kazačkin Jevgenij (Torpedo Jaroslavl)

480 Starikov Sergej (CSKA Moskva)

478 Tjumeněv Viktor (Spartak Moskva)

475 Makarov Sergej (CSKA Moskva)

471 Jevstifejev Valerij (Traktor Čeljabinsk)

468 Vožakov Jurij (Dynamo Moskva)

459 Drozděckij Nikolaj (SKA Leningrad, CSKA Moskva)

458 Kasatonov Alexej (CSKA Moskva)

457 Varnakov Michajl (Torpedo Gorkij)

455 Fetisov Vjačeslav (CSKA Moskva)

453 Koževnikov Alexandr (Křídla sovětů)

453 Davydov Nikolaj (Traktor Čeljabinsk)

Nejlepší střelci ligové soutěže SSSR

1. 427 B. Michajlov (CSKA Moskva)

2. 405 V. Staršinov (Spartak Moskva)

3. 379 A. Guryšev (Křídla sovětů)

4. 370 V. Petrov (CSKA Moskva)

5. 351 V. Alexandrov (CSKA Moskva)

6. 344 A. Firsov (CSKA Moskva)

7. 339 A. Jakušev (Spartak Moskva)

8. 333 H. Balderis (Dynamo Riga, CSKA Moskva)

9. 329 A. Malcev (Dynamo Moskva)

10. 301 S. Makarov (CSKA Moskva)

11. 293 V. Charlamov (CSKA Moskva)

12. 293 V. Šalimov (Spartak Moskva)

13. 283 V. Vikulov (CSKA Moskva)

14. 277 S. Kapustin (Křídla sovětů, CSKA Moskva, Spartak Moskva)

15. 268 V. Krutov (CSKA Moskva)

16. 263 V. Cypljakov (Lokomotiv Moskva)

451 Paramonov Sergej (Traktor Čeljabinsk)

451 Šepelev Sergej (Spartak Moskva)
(podle Gut a Vlk 1990: 586)

17. 255 B. Majorov (Spartak Moskva)

18. 252 V. Grebennikov (Křídla sovětů)

19. 243 V. Bobrov (VVS, CDKA, CSKA Moskva)

20. 239 N. Drozděckij (CSKA Moskva, SKA Leningrad)

21. 238 V. Jurzinov (Dynamo Moskva)

22. 236 E. Grošev (Křídla sovětů)

23. 235 P. Prirodin (Dynamo Moskva, Dynamo Riga)

24. 233 V. Kozin (Chimik Voskresensk)

25. 230 A. Skvorcov (Torpedo Gorkij)

26. 225 A. Golikov (Dynamo Moskva)

27. 224 A. Kuževnikov (Spartak Moskva)

28. 222 V. Šuvalov (VVS, CDKA, CSKA Moskva)

29. 218 V. Bělousov (Traktor Čeljabinsk)

30. 213 K. Loktěv (CSKA Moskva)

Mistři SSSR a nejlepší střelci ročníku

1946/1947	Dynamo Moskva	A. Tarasov (VVS Moskva)	14
1947/1948	CDKA Moskva	V. Bobrov (CDKA Moskva)	52
1948/1949	CDKA Moskva	A. Guryšev (Křídla sovětů)	29
1949/1950	CDKA Moskva	V. Šuvalov (VVS Moskva)	31
1950/1951	VVS Moskva	V. Bobrov (VVS Moskva)	41
1951/1952	VVS Moskva	V. Bobrov (VVS Moskva)	34
1952/1953	VVS Moskva	V. Šuvalov (VVS Moskva)	44
1953/1954	Dynamo Moskva	B. Bekjašev (LDO Moskva)	34
1954/1955	CSKA Moskva	A. Guryšev (Křídla sovětů)	41
1955/1956	CSKA Moskva	V. Grebennikov (Křídla sovětů)	46
1956/1957	Křídla sovětů	A. Guryšev (Křídla sovětů)	32
1957/1958	CSKA Moskva	A. Guryšev (Křídla sovětů)	40
1958/1959	CSKA Moskva	K. Loktěv (CSKA Moskva)	27
1959/1960	CSKA Moskva	R. Sacharovskij (Torpedo Gorkij)	3
1960/1961	CSKA Moskva	O. Korolenko (Metalurg Novokuzněck)	23
1961/1962	Spartak Moskva	E. Grošev (Křídla sovětů)	38
1962/1963	CSKA Moskva	V. Alexandrov (CSKA Moskva)	53
1963/1964	CSKA Moskva	A. Almetov (CSKA Moskva)	40
1964/1965	CSKA Moskva	V. Cypljakov (Lokomotiva Moskva)	28
1965/1966	CSKA Moskva	A. Firsov (CSKA Moskva)	54
1966/1967	Spartak Moskva	V. Polupanov (CSKA Moskva)	60

1967/1968 CSKA Moskva	V. Staršinov (Spartak Moskva)	48
1968/1969 Spartak Moskva	A. Jakušev (Spartak Moskva)	50
1969/1970 CSKA Moskva	V. Petrov (CSKA Moskva)	51
1970/1971 CSKA Moskva	V. Charlamov (CSKA Moskva)	40
1971/1972 CSKA Moskva	V. Vikulov (CSKA Moskva)	34
1972/1973 CSKA Moskva	V. Petrov (CSKA Moskva)	27
1973/1974 Křídla sovětů	A. Jakušev (Spartak Moskva)	26
1974/1975 CSKA Moskva	B. Michajlov (CSKA Moskva)	40
1975/1976 Spartak Moskva	A. Jakušev (Spartak Moskva)	31
1976/1977 CSKA Moskva	H. Balderis (Dynamo Riga)	40
1977/1978 CSKA Moskva	B. Michajlov (CSKA Moskva)	32
1978/1979 CSKA Moskva	P. Prirodin (Dynamo Moskva)	32
1979/1980 CSKA Moskva	V. Šalimov (Spartak Moskva)	34
1980/1981 CSKA Moskva	S. Makarov (CSKA Moskva)	42
1981/1982 CSKA Moskva	A. Koževnikov (Spartak Moskva)	43
1982/1983 CSKA Moskva	A. Koževnikov (Spartak Moskva)	35
1983/1984 CSKA Moskva	V. Krutov (CSKA Moskva)	37
1984/1985 CSKA Moskva	S. Makarov (CSKA Moskva)	26
1985/1986 CSKA Moskva	V. Krutov (CSKA Moskva)	31
1986/1987 CSKA Moskva	V. Krutov (CSKA Moskva)	26
1987/1988 CSKA Moskva	S. Makarov (CSKA Moskva)	23
1988/1989 CSKA Moskva	(podle Gut a Vlk 1990: 587)	